

Diakontjenesten i Den Evangelisk Lutherske Frikirke

Hvordan forstår man diakoni og diakontjenesten i Den Evangelisk Lutherske Frikirke, og hva er sammenhengen mellom kirkens offisielle tenkning og forståelsen i menighetene?

MGD 300 Masteroppgave i diakoni Høsten 2010

Diakonhjemmet Høgskole

Birgitte Støle

Innleveringsdato: 15.11.2010

Antall ord: 27 014

Veileder: Stephanie Dietrich

Sammendrag

Studien omhandler diakoniforståelsen og diakontjenesten i Den evangelisk lutherske frikirke.

Problemstillingen:

Hvordan forstår man diakoni og diakontjenesten i Den Evangelisk Lutherske Frikirke, og hva er sammenhengen mellom kirkens offisielle tenkning og forståelsen i menighetene?

Metode:

Det er benyttet en kombinasjon av litteraturstudie og kvalitativ metode. Intervjuer i fire ulike menigheter ble gjennomført for å gi svar på forståelsen av diakontjenesten i menighetene.

Bakgrunn

Min personlige bakgrunn er fra Den Evangeliske Lutherske Frikirke. Diakontjenesten i Frikirken er en frivillig tjeneste med stor vekt på oppgaver som omhandler praktiske oppgaver, som økonomi og forvaltning. Den er en organisert og prioritert tjeneste, men jeg ønsket å finne ut hvorvidt tjenesten også inkluderte omsorgsdiakoni. Hypotesen min var at denne delen av tjenesten var borte i del av menighetene.

Resultat

Intervjuene ga interessante funn når det gjelder diakoniforståelsen i menighetene.

Informantene beskrev diakoni som noe som omhandler omsorg uttrykt på ulike måter, men understrekte at diakoni i Frikirken først og fremst er en praktisk tjeneste, og ikke en omsorgstjeneste. På samme tid understreker Forfatningen at diakontjenesten også skal omfatte omsorgstjeneste. Analysen av intervjuene viser at Frikirken trenger et fornyet fokus på diakontjenesten som omsorgstjeneste, i samsvar med Forfatningens forståelse av diakontjenesten.

Konklusjoner

Det kan være nyttig for Frikirken å lage en definisjon av diakonibegrepet som definerer innholdet i tjenesten og får fram diakoni som omsorg mellom medmennesker. Det bør fokuseres mer på å inkludere omsorgstjenesten i begrepet diakoni, både sentralt og lokalt. Oppgaven ønsket også å drøfte organiseringen av diakontjenesten. På dette området konkluderes det blant annet med å peke på behovet for organisatorisk opprydning, med tanke på hvem som har ansvaret for det diakonale arbeidet i menighetene. Den organisatoriske opprydningen bør forbedre sammenhengen mellom Forfatning og praksis i menighetene, samt at det må tas hensyn til de lokale og kontekstuelle forskjellene og tradisjonene. Hele menigheten bør oppfordres til den allmenne diakontjenesten, samtidig som diakontjenesten bør blir enda mer integrert i menigheten.

FORORD

Novembermåned har kommet, og jeg skal endelig levere inn masteroppgaven min i Diakoni ved Diakonhjemmet Høgskole. Prosessen hit har vært lang og spennende, men også litt frustrerende til tider. Jeg har fått god hjelp på veien og det er på sin plass å takke.

Først og fremst vil jeg rette en stor takk til menighetene som sa seg villig til å være med i undersøkelsen. Takk for hjertelige samtaler og møter i hver eneste menighet. Tusen takk for innspill og tanker dere har delt med meg. Deres bidrag har vært helt avgjørende for oppgaven min.

Jeg vil også rette en stor takk til veilederen min, Stephanie Dietrich. Tusen takk for oppmuntring og tålmodighet. Dine tilbakemeldinger har vært utrolig viktige for at jeg kom i mål med oppgaven.

Jeg vil takke Øystein som har gjort en stor jobb med korrekturlesing. Takk for støtte og oppmuntring gjennom en lang prosess. Jeg hadde ikke klart det uten deg!

Jeg vil også takke Anne Line for hjelp med korrekturlesing. Til slutt vil jeg takke familie og venner som har bidratt med tilbakemeldinger og oppmuntringer!

Birgitte Støle

Oslo, høsten 2010

Innholdsfortegnelse

1	Innledning	6
1.1	<i>Bakgrunn for valg av tema</i>	6
1.2	<i>Problemstilling</i>	6
1.3	<i>Terminologiske utfordringer</i>	6
1.4	<i>Avgrensing og metode</i>	7
1.4.1	<i>Avgrensing</i>	7
1.4.2	<i>Metode</i>	7
1.5	<i>Temaets aktualitet</i>	8
1.6	<i>Oppgavens oppbygning og struktur</i>	9
1.7	<i>Begrepsforklaring</i>	9
1.8	<i>Oppsummering</i>	10
2	Teori	11
2.1	<i>Kilder</i>	11
2.1.1	<i>Litteratur fra Frikirken</i>	11
2.1.2	<i>Annen litteratur</i>	11
2.2	<i>Studie av kildene</i>	11
2.2.1	<i>Diakonien i vår kirke. Diakonikomiteens innstilling 1981</i>	12
2.2.2	<i>Diakonal handlingsplan. Synoden 2008</i>	14
2.3	<i>Utgangspunkt og mål for kristen tjeneste</i>	16
2.4	<i>Diakoni</i>	17
2.5	<i>Diakoni i Apostlenes gjerninger</i>	19
2.5.1	<i>Omsorg for hverandre i menigheten</i>	19
2.5.2	<i>Utvelgelsen av de syv</i>	21
2.6	<i>Det lutherske verdensforbund</i>	24
2.6.1	<i>Diakoni i LVF</i>	24
2.7	<i>Oppsummering</i>	26
3	Den Evangelisk Lutherske Frikirke og diakontjenesten	27
3.1	<i>Frikirkens historie</i>	27
3.2	<i>Kirkeordning</i>	31
3.3	<i>Eldsterådet – menighetens øverste ledelse</i>	32
3.4	<i>Diakonrådet - leder menighetens diakonale arbeid</i>	33
3.4.1	<i>Diakonrådets oppgaver</i>	34
3.4.2	<i>Diakoni – hele menighetens oppgave</i>	36
3.4.3	<i>Frikirkens diakonale arbeid</i>	37
3.4.4	<i>Oppsummering av diakontjenesten</i>	38
3.5	<i>Medlemskap i Frikirken</i>	39
3.6	<i>Frikirkens størrelse og arbeid</i>	40
3.7	<i>Oppsummering</i>	40
4	Beskrivelse av menighetene	41
4.1	<i>Menighet 1</i>	41
4.2	<i>Menighet 2</i>	41
4.3	<i>Menighet 3</i>	42
4.4	<i>Menighet 4</i>	42
5	Analyse og drøfting	44
5.1	<i>Hva er diakoni?</i>	44
5.1.1	<i>Diakoni som omsorg</i>	44
5.1.2	<i>Diakoni som ledelse</i>	45
5.1.3	<i>Diakoni som bønnetjeneste</i>	46
5.1.4	<i>Diakoni som praktisk tjeneste</i>	46
5.1.5	<i>Drøfting av funn i lys av teori</i>	47

5.1.6	Oppsummering	51
5.2	<i>Terminologi</i>	52
5.2.1	Forskjellen mellom "diakontjenesten" og "diakontjenesten"	52
5.2.2	Er navnet på tjenesten dekkende for dens innhold?	53
5.2.3	Drøfting av funn i lys av teori	54
5.2.4	Oppsummering	55
5.3	<i>Menighetens allmenne diakontjeneste</i>	55
5.4	<i>Hvem gjelder diakonien for?</i>	58
5.4.1	Rusmisbrukere, fattige og innvandrere	58
5.4.2	Ensomhet, sykdom og fortvilelse	60
5.4.3	Åndelig nød	60
5.4.4	Ungdommer	61
5.4.5	Ansvarlighet	61
5.4.6	Oppsummering	62
5.5	<i>Er diakoni et mål eller middel?</i>	63
5.5.1	Diakoni som mål i seg selv	63
5.5.2	Diakoni som middel	63
5.5.3	Drøfting av funn i lys av teori	64
5.5.4	Oppsummering	65
5.6	<i>Organisering</i>	65
6	Oppsummering og konklusjon	69
7	Kilder	73

1 Innledning

Ved å skrive denne oppgaven ønsker jeg å få et innblikk i diakontjenesten i Den Evangelisk Lutherske Frikirke. Dette kapittelet er en innledning til oppgaven, hvor jeg vil beskrive bakgrunn for valg av tema, problemstilling, metode, oppbygning og struktur.

1.1 Bakgrunn for valg av tema

Fra starten av diakonistudiet ble det skapt en nysgjerrighet hos meg i forhold til organiseringen av diakontjenesten i Den Evangelisk Lutherske Frikirke (Frikirken), som jeg har min bakgrunn fra.

I en time på Diakonhjemmet Høgskole spurte en lærer meg: 'Hva er diakoni?' Da ble jeg litt i stuss og tenkte på min far som er frivillig diakon i menigheten. Oppgaven han har i diakontjenesten var ulikt det jeg lærte på studiet. Hvordan er forholdet mellom teori og praksis? Jeg ønsket å lære mer om diakontjenesten i Frikirken, og finne ut hva menighetene selv sier at diakoni er. I tillegg ønsket jeg å finne ut hva slags diakonalt arbeid det fantes i menighetene jeg undersøkte. Jeg visste at diakontjenesten var en organisert og prioritert tjeneste, men jeg ønsket å finne ut om diakontjenesten også inneholdt omsorgsdiakoni. Hypotesen min var at denne delen av tjenesten var borte i en del av menigheten. Dette var bakgrunnen for valg av temaet.

1.2 Problemstilling

Med denne bakgrunnen valgte jeg følgende problemstilling:

Hvordan forstår man diakoni og diakontjenesten i Den Evangelisk Lutherske Frikirke, og hva er sammenhengen mellom kirkens offisielle tenkning og forståelsen i menighetene?

Jeg ønsker å sette lys på diakontjenesten i Frikirken, og finne ut hva Frikirken selv sier at diakontjenesten inneholder. Videre blir det viktig å finne ut hva menighetens ledere sier om diakontjenestens innhold, og hva som legges i begrepet diakoni, både fra kirkens offisielle tenkning og menighetens ledere.

1.3 Terminologiske utfordringer

I oppgaven henviser jeg ofte til begrepet diakoni. Frikirken har ikke en egen definisjon av begrepet. Jeg har sett på dokumenter og utredninger fra Frikirken og tatt med min egen forståelse for å gi en beskrivelse av hva diakoni betyr i denne oppgaven.

I Frikirkens Forfatning (2005) brukes aldri begrepet ”diakonitjenesten”, men det er ”diakontjenesten” som brukes. I problemstillingen og oppgaven henviser jeg alltid til diakontjenesten. I oppgaven vil jeg ha særlig fokus på den organiserte diakontjenesten, samtidig som jeg ønsker å danne meg et bilde av den uorganiserte diakonitjenesten.

Diakontjenesten er en organisert frivillig tjeneste som består av tjenere/diakoner som utfører en tjeneste som oppfordrer til omsorg. Frikirken har ingen som er ansatt som diakoner. Dette kommer jeg mer inn på i kapittel 3. I intervjuene spurte jeg om forskjellen på begrepene diakontjenesten og diakonitjenesten. Hva intervjuobjektene sa om forskjellen, kommer jeg mer inn på i kapittel 5.

En stor del av oppgaven har vært å systematisere diakonibegrepet, og få en dypere forståelse av hva Frikirken legger i begrepet diakoni.

1.4 Avgrensing og metode

1.4.1 Avgrensing

I oppgaven tar jeg utgangspunkt i menighetenes diakontjeneste. Diakonibegrepet rommer mye, og det er mye man kan trekke fram når det gjelder diakontjenesten. Drøftingsdelen inneholder temaer som tar utgangspunkt i intervjuene. Dette er temaer som er gjennomgående i alle intervjuene, og som jeg på forhånd hadde plukket ut og ønsket svar på.

Intervjuet inkluderte elleve personer i fire ulike menigheter. Jeg kunne ha valgt å intervju menighetens medlemmer, men da ville oppgavens omfang blitt mye større. Jeg valgte å intervju menighetslederne, og har avgrenset oppgaven til å omhandle hvordan menighetsledelsen tolker diakontjenesten.

Oppgaven vil ikke gi et totalt bilde av diakoniforståelsen og diakontjenesten i Frikirken, da rammene jeg hadde på oppgaven ikke tillot det.

1.4.2 Metode

I oppgaven har jeg valgt å bruke en kombinasjon av litteraturstudier og kvalitativ metode. Litteraturen fra Frikirken ga meg et metodisk grunnlag for å beskrive kirkens offisielle syn på diakontjenesten og diakoni. Dette ble også lagt til grunn i profileringen av de kvalitative intervjuene. Jeg valgte en kvalitativ metode fordi jeg ønsker å sette lys på hvordan diakontjenesten tolkes på menighetsplan og finne ut hvordan forholdene er. Dette ble grundig utdypet gjennom intervjuene.

Hensikten med en kvalitative undersøkelser er snarere å generere overførbar kunnskap samt å få mer utfyllende kunnskap om fenomenet, enn å foreta en statistisk generalisering (Johannessen, Tufte, Kristoffersen 2005:107).

Jeg ønsker å få mer kunnskap om diakontjenesten i menigheter, og da er en kvalitativ metode en måte å tilegne seg den kunnskapen.

De data som ble samlet inn i den kvalitative undersøkelsen kom fra ulike kilder. Dette kalles *empiribasert undersøkelser*:

Slike data kan være forskerens notater fra observasjoner eller intervjuer, utskrifter eller lyd- og bildeopptak fra observasjoner eller intervjuer. Andre data eksisterer uavhengig av om det gjennomføres en undersøkelse eller ikke. De eksisterer ikke som følge av forskerens initiativ eller aktivitet. Dette kan være politiske dokumenter, bøker, brev og avisoppslag, eller audiovisuelle data som private lyd- og videoopptak, bilder, fjernsyns- og radioprogrammer og liknende (Johannessen, Tufte, Kristoffersen 2005: 102).

Undersøkelsesmetoden er empiribasert. Empiri er påstander som bygger på erfaringer. For å finne svar på problemstillingen ble det brukt intervju for å få svar. ”Intervju bygger på hva informanter sier i samtaler med forskeren” (106). Det har blitt intervjuet pastor, eldsterådsleder og diakonrådsleder i fire ulike menigheter. Jeg har forsøkt å få intervjuobjekter med maksimal variasjon, som betyr at intervjuobjektene avviker mest mulig fra hverandre, og menigheter som var geografisk spredt. Materialet inkluderte to storbymenigheter. I tillegg har jeg valgt to menigheter på Sørlandet. Menighetene ble valgt i samarbeid med Frikirkens synodesekretær. Synodesekretæren kom med forslag på flere menigheter som det kunne være interessant å velge ut. To av menighetene jeg valgte har jeg sterk tilknytning til. Det gjorde det enkelt for meg å få intervjuobjekter som var villig til å bli intervjuet. Siden jeg har sterk tilknytning til menighetene kan det ha påvirket intervjuobjektens utsagn. Jeg tok kontakt med flere menigheter, men to av menighetene som ble forespurt var veldig positive til oppgaven jeg skulle skrive, dermed falt valget på de to. Menighetene jeg valgte vil ikke kunne gi et fullstendig bilde på kirkesamfunnet. Menighetene jeg har valgt er såkalte tradisjonelle menigheter, og vil gi en beskrivelse av en del av kirkesamfunnet. Det er aktive menigheter som har vært i drift i mange år, og menighetsstrukturen er lik i alle menighetene.

En intervjuguide som inneholdt temaer som jeg ønsket å komme inn på under intervjuene ble benyttet (se vedlegg). Jeg holdt meg ikke alltid til intervjuguidens rekkefølge, fordi jeg ønsket at intervjuene skulle være en samtale, og temaene ble derfor berørt i ulik rekkefølge.

Jeg har videre tatt utgangspunkt i noen kilder og dokumenter, som var utgitt fra Frikirken.

Disse tekstene og dokumentene er tatt i bruk for å belyse teorien.

1.5 Temaets aktualitet

Temaet er svært aktuelt og når jeg møter mennesker i Frikirken og forteller hva jeg skal skrive masteroppgave om, er det mange som blir interessert. Oppgaven vil være med på å belyse diakonibegrepet i Frikirken, og diakontjenestens innhold i menigheten kan trolig styrkes.

Enkelte personer har per telefon oppmuntret meg til videre arbeid med oppgaven, fordi de har lenge ventet på at noen skal sette dette på agendaen. Synoden har også bedt om å få bruke

resultatet av oppgaven i videre arbeid med diakontjeneste. Jeg har tro på at oppgaven kan ha stor betydning for videre arbeid med diakontjenesten i Frikirken.

Det finnes ingen forskning på dette temaet fra før. Frikirken har utgitt enkelte dokumenter som handler om diakontjenesten, og videre arbeid for diakontjenesten i menigheten. Det har særlig vært jobbet med nye planer for diakontjenesten fra Frikirkens side. Disse dokumentene har ikke fått offisiell status, og det finnes ingen forskning som sier noe om hvordan forholdene er i realiteten. Oppgavens siktemål er å gi en oversikt over materialet, samt se det i sammenheng med lokal praksis. Derfor blir denne oppgaven viktig for videre arbeid med diakontjenesten i Frikirken.

1.6 Oppgavens oppbygning og struktur

Oppgaven inneholder to teorikapitler, der kapittel 2 er teori fra Frikirkens egne dokumenter og diakonifaglig teori. Det andre om Frikirken (kap 3) handler om kirkeordning og historie, da jeg ser dette som viktig for forståelsen av organiseringen av diakontjenesten i Frikirken. I siste kapittel i oppgaven drøftes funnene i lys av teorien (2 + 3). Jeg har valgt å beskrive funnene før drøfting og analyse.

1.7 Begrepsforklaring

I oppgaven kommer jeg til å bruke noen begreper som det kan være nødvendig å forklare. Begrepene jeg sikter til har uthevet skrift.

Synoden er Frikirkens høyeste myndighet. Det er her det blir gjort vedtak som handler om kirkesamfunnet. Saker som handler om kirkeordninger, strukturer i kirkesamfunnet, om hva kirkesamfunnet skal mene, blir tatt opp og vedtatt på synoden.

Samtlige menigheter som er tilsluttet Den Evangeliske Lutherske Frikirke, representeres i synoden av sine forstandere, eldste og øvrige medlemmer i fullt medlemskap etter menighetens medlemstall og i henhold til reglement (Forfatning 2005:43).

Hvert tredje år samles synoden til **synodemøte** der saker blir behandlet og vedtatt.

Synoden ledes av et styre på sju medlemmer som velges av det ordinære synodemøtet. (...) Når synoden ikke er samlet, har **synodestyret** samme myndighet og funksjoner som den samlede synode. Styret kan gjøre bindende vedtak når minst fem medlemmer, blant dem formann eller nestformann, er til stede (43).

Synoderådet er også et begrep som må forklares. Dette er synodens læreorgan. Synoderådet behandler læresaker og utarbeider hyrdebrev og andre uttalelser av læremessig karakter (44). Synoderådet består av synodestyret og representanter fra hvert presbyterium.

1.8 Oppsummering

Dette kapitlet er ment som en innledning til oppgaven. Jeg har sagt noe om hvorfor jeg valgte å skrive om diakoni og diakontjenesten i Frikirken. Problemstillingen har også blitt presentert. Metoden er en kombinasjon av litteraturstudie og kvalitativ metode. Avgrensing, temaets aktualitet, samt oppbygning og struktur er gjort rede for under dette kapitlet.

2 Teori

I dette kapittelet vil jeg forklare diakoniforståelsen basert på det nytestamentlige grunnlaget. Dette er viktig fordi Frikirkens menigheter, og menighetenes tjenester, understreker at de bygger på Jesu liv og forkynnelse. Kapittelet inneholder også en litteraturstudie av dokumenter fra Frikirken.

2.1 Kilder

2.1.1 Litteratur fra Frikirken

Det er særlig tre dokumenter fra Frikirken jeg har lagt vekt på. Jeg har brukt ”Bekjennelsesskrifter, Forfatning og Reglement”(Frikirken:2005) for å finne ut mer om diakontjenestens innhold og hvordan den organiseres. Med ”Forfatning” (Frikirken 2005) menes de grunnleggende regler for kirkesamfunnet. Derfor er Forfatningen (Frikirken 2005) nødvendig for å tilegne meg kunnskap om diakontjenesten. Forfatningen (Frikirken 2005) har forpliktende karakter ovenfor menighetene.

Det er særlig to dokumenter som har vært nødvendig i min studie. Det er ”Diakonien i vår kirke” (Frikirken 1981) og ”Diakonal handlingsplan” (Frikirken 2008). Disse to dokumentene har jeg sett nærmere på for å få kunnskap om diakontjenesten. De sistnevnte dokumentene er interessante for å belyse forståelsen av diakoni i Frikirken. ”Diakonien i vår kirke” ble vedtatt på synoden i 1981. ”Diakonal handlingsplan” sto på saklisten ved synoden i 2008, men ble ikke behandlet på grunn av liten tid.

I 1994 kom Arne Kristiansen ut med et hefte som heter ”Diakoni. Hele menighetens oppgave” (Kristiansen 1994). Dette var et arbeid som ble utført på oppdrag fra synodestyret. Hftet bidrar med å belyse forståelsen av diakonibegrepet, men har ingen offisiell status på vedtaksplan.

2.1.2 Annen litteratur

Det ble tidligere nevnt at det ikke er mye litteratur fra Frikirken som omhandler diakontjenesten. Det har derfor vært nødvendig å ta i bruk annen litteratur for å få kunnskap om diakoni. Jeg har brukt nyere diakonivitenskaplig litteratur, blant annet ”Han elskede os først” (Nielsen 2003), ”Kirkens diakoni” (Foss 1992), ”The Diaconate” (Barnett 1995) og ”Deacons and the church” (Collins 2002). Dette for å gjøre rede for diakoniforståelsen i den første menighet, samt den nyeste tolkningen av Apostlenes gjerninger kapittel 6.

2.2 Studie av kildene

I dette avsnittet vil jeg se nærmere på to dokumenter som er utgitt av Frikirken.

2.2.1 Diakonien i vår kirke. Diakonikomiteens innstilling 1981

Bakgrunnen for dette dokumentet er synodemøtet som ble avholdt i 1979. Under dette synodemøtet kom det et forslag fra Forfatningsutvalget til ny paragraf i håndboken (Forfatningen). Hovedhensikten var at de ønsket å fjerne forskjellen på arbeidsoppgaver mellom mannlige og kvinnelige diakoner. I tillegg var det et ønske om å gjøre omsorgstjenesten til en ”sentral oppgave i diakonrådenes arbeid i menigheten” (Frikirken 1981:3). I 1979 ble det vedtatt at forslagene skulle sendes over til neste synodemøte, og det ble vedtatt at det skulle gjennomføres en grundig drøfting av diakonatets plass i kirken.

Forslaget fikk denne ordlyden:

Synodestyret tar initiativ til at det blir foretatt en grundig vurdering av hvilken plass en ønsker at diakonatet skal ha i vårt kirkesamfunn i fremtiden og hvilken funksjon det skal ivareta. I denne forbindelse bør praktiseringen av vår diakontjeneste vurderes i relasjon til den bibelske diakontanke (Frikirken 1981:3).

Utgangspunktet for komiteen som arbeidet med dokumentet ”Diakonien i vår kirke”, var vedtaket som ble fattet på synodemøtet i 1979. Komiteen så det naturlig at de la fram et forslag til ny paragraf i håndboken. Paragrafen utdypes senere i dette avsnittet. Ut fra vedtaket fra synodemøtet, forstod komiteen oppgaven sin slik:

Å gi en bredest mulig fremstilling av den plass og funksjon diakonien bør ha i vår kirke, med utgangspunkt i det Guds ord sier om denne sak. Herunder også å formulere forslag til vedtak som kan fremme diakoniens plass og funksjon i vår kirke (3).

Dokumentet inneholder en drøfting av diakonitanken i Bibelen. Diakonibegrepet i Det nye testamentet (NT) blir grundig gjennomgått, og det legges særlig vekt på Jesus som diakon. Det er 3 punkter som trekkes frem, og det er: *Jesu tjenersinn*, *Jesu omsorg for menneskers velferd i denne verden* og *Jesu nærvær*. Dokumentet sier også at grunnbetydningen av diakonien er ”å varte opp ved bordet” (4). Videre sies det at: ”En dekkende oversettelse av ordet ”diakonein” til norsk vil derfor ofte være ”sørge for”, ”ha omsorg for”, ”hjelp”, ”tjene””(4). Det er tydelig at dette dokumentet legger vekt på at diakonene har en omsorgstjeneste. Samtidig nevnes det at begrepet ”diakonein” også handler om en tjeneste ved ordet.

Selv om diakonibegrepet i NT slik omfatter alle former for kristen omsorg, også forkynnelsen av evangeliet, synes det allikevel rett å si at det i særlig grad er knyttet til den omsorg som angår menneskets velferd i dette livet (4).

Dokumentet legger stor vekt på hele menighetens diakonale oppgave, og diakontjenesten som er en nådegavetjeneste i menigheten. Den særlige diakontjeneste har sin begynnelse i Apg 6, slik det sies her:

Ap.gj. 6, som vi vil anta er en beretning om hvordan og hvorfor den særlige diakontjeneste oppsto. Hovedsynspunktet her synes å være at diakonene skulle ta seg av menighetsgjerning, slik at de eldste – i dette tilfelle apostlene – kunne konsentrere seg om forkynnelsen og forbønnstjenesten. Det må i denne sammenheng også være rett å si at diakontjenesten finner sitt innhold gjennom å avlaste eldsterådet, slik at dette kan fungere etter sin hensikt. Beretningen understreker derfor også viktigheten av at eldstetjenesten i menigheten fungerer rett (7).

Jeg velger å ta med dette avsnittet fordi det forteller oss hvilken rolle diakonrådet har i forholdet til eldsterådet. Samtidig er tolkningen som ble presentert her interessant, fordi det senere i dette kapittelet vil bli presentert hva den nyeste forskningen sier om denne teksten. Dokumentet trekker frem diakontjenesten som en hyrdetjeneste og at: ”diakonrådet er seg bevisst at den ikke bare skal utføre oppgaver, men også veilede, oppmuntre, utfordre og kalle menighetens medlemmer til tjeneste” (14). Dokumentet beskriver sentrale arbeidsoppgaver til diakonene. Disse presenteres ikke her da arbeidsoppgavene det siktes til bli omtalt i kapittel 4.

Dokumentet inneholder en gjennomgang av diakonitanken både i NT og GT. Det viser at diakontjenesten er en bibelsk begrunnet tjeneste. Dokumentet tar for seg en grundig drøftning av diakoniens plass i kirken. Hvorvidt dette dokumentet er gjeldene og kjent for menigheter i dag er heller usikkert. Dokumentet ble utgitt til synodemøtet i 1981, men jeg opplever at det absolutt er gjeldene i dag og derfor bør tas i bruk i diakonrådene da det gir en grundig innsikt i diakoniforståelsen.

Med dette dokumentet kom det noen forslag til uttalelser og vedtak på synodemøtet i 1981. Forslagene gikk særlig ut på endringer av § 7 i Forfatningen som handlet om diakoner.

I hver menighet velges et passende antall mannlige diakoner etter menighetens størrelse, geografiske utstrekning og møteplasser.

En diakon må tilhøre menigheten i fullt medlemskap og ha fylt 20 år. Diakonene velges av menigheten etter innstilling fra de eldsterådet. Eldsterådet kan innstille inntil det dobbelte antall. Valget gjelder for tre år. De som blir valgt, innsettes i sin tjeneste av menighetens forstander.

Diakonene skal avlaste de eldste for timelige gjøremål. De mannlige diakoner fører tilsyn med kirkehuset, de timelige ytelser og omsorgen for de trengende. Når saker som angår slike ting, behandles i eldsterådet, skal de mannlige diakoner møte, og de har da tale- og stemmerett som de eldste.

Menigheten kan også velge kvinnelige diakoner. Deres viktigste oppgave blir omsorg for gamle, syke og andre som trenger hjelp (Frikirken 1981).

Komiteen ønsket å endre paragrafen. I det nye forslaget ble siste del, som omhandler kvinnelige diakoner, tatt bort fordi komiteen mente det er ”umulig å gi noen praktisk eller teologisk begrunnelse for det skille mellom mannlige og kvinnelige diakoners arbeidsområde” (Frikirken 1981:15). Det nye forslaget som kom hadde denne ordlyden:

I hver menighet velges et passende antall diakoner etter menighetens størrelse, geografisk utstrekning og møteplasser. Disse utgjør menighetens diakonråd. En diakon må tilhøre menigheten i fullt medlemskap og ha fylt 18 år. Diakonene velges av menigheten etter innstilling fra eldsterådet. Eldsterådet kan innstille inntil det dobbelte antall. Valget gjelder for 3 år. De som bli valgt, innvies til sin tjenesten gjennom menighetens forstander. Diakonene skal, i samarbeid med eldsterådet, lede menighetens diakonale arbeid. Ved gudstjenester og andre samlinger skal diakonene se til at lokalene og de ting som skal brukes, er i orden. Ved nattverd bør diakonene hjelpe til med omdeling av brød og vin. Diakonene skal ha det daglige tilsyn med menighetens eiendom og økonomi. Særlige saker som gjelder eiendom eller økonomi, behandles av eldste og diakoner i felles møte, vanligvis etter innstilling fra diakonene. Diakonene skal utføre, lede og oppmuntre til omsorgsarbeid blant mennesker som trenger hjelp (15).

Dokumentet var til behandling på synodemøtet i 1981. Komiteen ble takket for innsatsen, men det ble ikke gjort noen vedtak som følge av diakonikomiteens arbeid. Ut fra det jeg kan se i Forfatningen som kom etter synodemøtet i 1981, var noe endret. Ordlyden var ikke helt den samme som i forslaget, men innholdet var tilnærmet likt. Forfatningens paragraf, som handler om diakoner er endret fra 1981 og har en annen ordlyd i dag. Den nyeste versjon omtales i kapittel fire. Det ble også gjort noen endringer som omhandlet diakonrådets oppgaver og diakoninnsettelse. Utenom endringene som ble gjort i Forfatningen, skjedde det lite etter synodemøtet.

Dokumentet "Diakonien i vår kirke" (1981) inneholder en grundig drøfting av diakontjenesten og dens innhold. Samtidig gir den en god beskrivelse av Frikirkens diakoniforståelse. Dokumentet ble vedtatt på synodemøtet i 1981, og det ble gjort endringer i Forfatningen etter at dokumentet ble utgitt. Dokumentet gir en god beskrivelse av diakonrådets oppgaver, og er i dag også gjeldende for diakontjenesten.

2.2.2 Diakonal handlingsplan. Synoden 2008

Under synodestyrets melding på synodemøtet i 2002 ble det vedtatt:

...Vi vil være åpen for utfordringene som vår tid gir på det diakonale plan, gjerne også i form av diakoniutvalg. Vi tenker særlig blant annet på nyfattede, rusmisbrukere, enslige forsørgere, innvandrere og de ensomme... (Frikirken 2008:80).

På neste synodemøte, som fant sted i 2005, hadde det ikke vært noen oppfølging av denne saken. Følgende vedtak ble gjort:

Sak 13/2005: ...Vi registrerer at det ikke er opprettet et diakoniutvalg i treårsperioden siden siste synodemøte der det ble løftet frem under overskriften "Andre utfordringer". Utvalget forutsettes opprettet snarlig og får i oppgave å legge fram forslag til diakonal handlingsplan for Frikirken til Synodemøtet 2008..." (80).

Først i januar 2008 det ble oppnevnt et utvalg som skulle jobbe med en diakonal handlingsplan i ”henhold til synodens vedtak fra 2002 og 2005” (80). Utvalget hadde 3 møter og var ferdig med arbeidet i månedsskifte mai – juni 2008. Dokumentet uttrykker at arbeidet særlig har vært knyttet opp til omsorg og fellesskapsbyggende arbeid. De knyttet også ”diakonien til forvalteransvaret for skaperverket og internasjonal solidaritet” (80).

Først kapittel i dokumentet bygger på ”Diakonien i vår kirke” fra 1981. Da dette er redegjort tidligere velger jeg å ikke trekke fram dette nå. Andre kapittel har overskriften: ”Hovedutfordringer for diakonien i menighetene”. De ønsker der å påpeke noen ”elementer for troen som er relevante og utfordrende i dag” (81). Utfordringene som trekkes fram er ”Skapelse og opprettholdelse”, ”Frelse og forsoning”, ”Fellesskap, tjeneste og håp”. Komiteene gir ikke konkrete eksempler på utfordringer, da de forandrer seg gjennom tiden, og det er ønske om at menighetene selv kommer med tiltak. Det er også et kapittel i dokumentet som heter: ”Arbeid med å styrke, utvikle og organisere diakonien”. Kapittelet inneholder utfordringer til diakoni, men gir også hjelp til tilrettelegging og organisering av diakonien i menighetene. Et av tiltakene er hjelp til å lage en diakonal handlingsplan for menighetene. Dokumentet er godt gjennomarbeidet og kan være med på å styrke diakoniforståelsen og diakonitjenesten i menighetene. Dokumentet avsluttes med et sluttord og anbefalinger. Komiteen kom med et forslag om at det skulle tilføyes noe i Forfatningen på diakonrådets oppgaver. Her nevnes bare hva som var ønsket å tilføye, da man kan lese mer utfyllende om diakonrådets oppgaver i kapittel fire.

5. Delta i planlegging og gjennomføring av menighetens gudstjenester.
6. Bidra til bevisstgjøring i forhold til forvaltningen av skaperverket og internasjonal solidaritet (87).

På synodemøtet ble dette dokumentet en ”hastesak”, og det ble gjort følgende vedtak:

1. Synoden takker diakoniutvalget for en fyldig rapport. Spesielt ser synoden det som viktig at det blir laget en lokal diakoniplan i menighetene.
2. Synoden beklager at arbeidet med å utarbeide en plan for diakonien ble en ”hastesak”. Samtidig beklager vi at rapporten ikke ble sendt til høring og behandling i menighetene før synodemøtet.
3. Synoden ber synodestyret jobbe videre med saken og sende den videre til høring i menighetene med tanke på realitetsbehandling i synodemøtet 2011. Saken bør sendes til menighetsbehandling før behandlingen i neste synode. Det bør være et spesielt anliggende å organisere diakoniarbeidet slik at omsorgsarbeidet styrkes.

I tilknytning til synodestyrets melding vedtok synoden også:

4. Synoden setter pris på at det ble opprettet et diakoniutvalg. Diakoniplanen er også tatt med som et viktig område. Synoden ser med forventning på at dette området kan prioriteres fremover i vårt kirkesamfunn og våre menigheter (Solberg: e-post 06.10.2010).

Hvorvidt saken blir tatt opp igjen på synodestyret i 2011, har synodestyret enda ikke tatt stilling til.

Dokumentet har tatt utgangspunkt i "Diakonien i vår kirke", "Plan for diakoni" fra Den norske kirke fra 2007 og Arne Kristiansens hefte om "Diakoni – hele menighetens oppgave" (Kristiansen 1994). Dokumentet er et videre arbeid fra 1981 for å styrke diakoniforståelsen og diakonitjenesten i Frikirken, og inneholder en diakonal handlingsplan som kan være viktig i det videre arbeidet med å styrke diakonitjenesten.

2.3 Utgangspunkt og mål for kristen tjeneste

Jeg ønsker å gi en tydeligere innføring for å danne grunnlaget for diakonibegrepet for den senere analysen. I dette avsnittet vil jeg si noe om utgangspunkt og mål for kristen tjeneste.

Diakoni er en del av den kristne tjenesten, og jeg ser det som viktig å vite noe om utgangspunktet og målet for kristen tjeneste. "Skal vi forstå, hvad diakoni er, må vi alltid begynde med utgangspunktet og målet for al kristen tjeneste" (Foss 1992:15).

Utgangspunktet for kristen tjeneste er gjerningene som Jesus gjorde da han var på jorden. Han forkynte til mennesker om et liv i Guds rike, der fattige og undertrykte ble satt fri, og om et rike fullt av godhet. "Guds rige er den direkte motsætning til denne verden og dens uretfærdighet, nød og angst" (Foss 1992:13). Jesus forkynte "Vend om, for himmelriket er nær" (Matt 20,28). Forkynnelsen om himmelriket, handler om et løfte om en ny tid. Målet for kristen tjeneste er Guds rike. Jesus forkynte om Guds rike, og dette er like aktuelt i dag. Jesus forkynner også om en radikal omvendelse fra et "selvoptaget liv" (12). I omvendelsen blir man kalt til å elske Gud og mennesker. De største budene Jesus gav disiplene, var:

Du skal elske Herren din Gud av hele ditt hjerte og av hele din sjel og av all din forstand.' Dette er det største og første bud. Men det andre er like stort: ' Du skal elske din neste som deg selv (Matt 22,37-39).

Budene Jesus gav disiplene gjelder for alle kristne, og det viser at kristne er kalt til å elske Gud og sin neste. I omvendelsen får man del i Guds rike og håpet som Jesus forkynner om. Gjerningene Jesus gjorde, er utgangspunktet for tjenesten. Jesus forkynte om Guds rike, og han gav et bud om å "*elske din neste som deg selv*" (Matt 22,39). Det er utgangspunktet for tjenesten, og kristne er kalt til å bringe det videre.

Utgangspunktet for diakonitjenesten er også forkynnelse om et rike med rettferdighet og fred. Gjennom kirkens diakonitjeneste forkynnes det om Gud som kan forandre og gripe inn i det håpløse. Den forkynnelsen skjer når et menneske viser barmhjertighet og tjener andre. Da bringes et håp inn i det håpløse og Guds rike bringes nærmere mennesker.

2.4 Diakoni

Diakoni kommer fra det greske ordet "diakonia" og oversettes som oftest med ordet "tjeneste". Nær substantivet "diakonia" ligger verbet "diakonein" som betyr "å tjene". Jesu liv og gjerning kan karakteriseres i ett ord – "diakonein". I Markus står det: *"For heller ikke Menneskesønnen er kommet for å la seg tjene, men for selv å tjene og gi sitt liv som løsepenge for mange"* (Mark 10,45). I grunnteksten brukes *diakonein* om tjenesten Jesus gjorde. Men det finnes mange ulike uttrykk for tjenesten. Tjenesten Jesus gjorde kan oversettes med substantivet "diakonia". "Diakonos" er substantivet som blir brukt på Jesus som tjener. Til sammen blir "diakonos", "diakonia" og "diakonein" brukt ca.100 ganger i Det nye testamentet, og den vide betydningen av diakoni kan man si er et liv i tjeneste for Jesus og andre mennesker. Paulus sier i 2.Kor 6,4 at han er *"Guds tjener på alle måter"*. Da bruker han "diakonia som en sammenfattende betegnelse for sin apostelgjerning" (Nielsen 1992:15). Jesus var den første diakon. Han tok på seg en tjeners (diakon) skikkelse (Fil 2,4) og hos han går forkynnelsen om ordet og kjærlighetsgjerningene sammen. Jesus så menneskene som var rundt han. Han var den første diakon og er et forbilde for den tjenesten som den kristne menighet er en del av. "Diakonien i vår kirke" (Frikirken 1981) trekker fram noen bibelsteder som legger vekt på omsorgen Jesus hadde for "disse mine minste" (Matt 25, 40), og at oppgaven kirken har for menneskers velferd ikke er ubetydelig.

Da skal de svare: 'Herre, når så vi deg sulten eller tørst eller fremmed eller naken eller syk eller i fengsel uten å komme deg til hjelp?' Da skal han svare dem: 'Sannelig, jeg sier dere: Det dere ikke gjorde mot én av disse minste, har dere heller ikke gjort mot meg (Matt 25, 44-45).

Jeg vil også trekke fram et utdrag fra Diakonal handlingsplan (Frikirken 2008) som også sier noe om Jesus sin omsorg for mennesker, og at Jesus var den første diakon.

Det som kjennetegner Jesus er at han i ord og handling tjener andre. Denne innstillingen gir seg utslag i konkrete handlinger for mennesker, både i forhold til deres velferd i dette livet og til en evig forsoning med Gud. Bibelen formidler at Jesus oppsøkte mennesker, ikke bare for å tjene dem, men for å leve sammen med dem, ja også for å la seg tjene av dem. Grunnlaget for diakonien, slik Jesu liv vitner om, er fellesskap mellom mennesker og erkjennelsen av gjensidig behov for hverandre (Frikirken 2008:81).

Det er ikke lett å gi en enkel definisjon av diakoni. I Forfatningen (Frikirken 2005) gis det ikke en egen definisjon av diakoni. Derfor velger jeg å trekke fram tre ulike definisjoner av diakoni. Definisjonene som gis, er en beskrivelse av hva jeg legger i begrepet diakoni, og som vil være til hjelp når jeg bruker diakonibegrepet i oppgaven. Først vil jeg bruke Kristiansen sin definisjon. Heftet er utgitt av synodestyret, og er derfor gjeldende for å kunne si noe om hvordan diakoni defineres. De to andre definisjonene er hentet fra Den norske kirke (Dnk).

Diakoni er en nødvendig og integrert del av kirkens væremåte, et vitnesbyrd om Guds kjærlighet og vilje til praktisk handling og tjeneste, blant enkeltmennesker og i samfunn (Kristiansen 1994: 14).

Med diakoni forstås kirkens medmenneskelige omsorg og fellesskapsbyggende arbeid, og den tjeneste som i særlig grad er rettet mot mennesker i nød (Plan for diakoni 1987).

Diakoni er kirkens omsorgstjeneste. Den er evangeliet i handling og uttrykkes gjennom nestekjærlighet, inkluderende fellesskap, vern om skaperverket og kamp for rettferdighet (Plan for diakoni 2007).

I min egen forståelse av diakoni legger jeg stor vekt på at det er en kjærlighetshandling, slik som det uttrykkes i Kristiansens definisjon. Definisjonen som er gitt i Plan for diakoni 1987 og 2007 er også beskrivende for min forståelse. I Frikirkens Forfatning (Frikirken 2005) beskrives oppgavene til diakonene, og oppgavene ligger veldig nært til Dnk sin definisjon av diakoni fra 1987.

Diakonene skal utføre, lede og oppmuntre til medmenneskelig omsorg og fellesskapsbyggende arbeid, og i særlig grad rette denne tjenesten mot mennesker i nød (Frikirken 2005).

Diakoni er for meg også en omsorgstjeneste, slik det står i "Plan for diakoni 2007" i Dnk. Kristne skal ha omsorg for andre, fordi budet Jesus gav mennesker var å elske hverandre. Definisjonene sier videre: "evangeliet i handling og uttrykkes gjennom nestekjærlighet, inkluderende fellesskap osv" (Plan for diakoni 2007). Som kristen kan man forkynne med ord, men det må også skje forkynnelse gjennom handling, slik det uttrykkes i Johannes første brev: *"Mine kjære, la oss elske, ikke med tomme ord, men i gjerning og sannhet"* (1 Joh 3,18). Dersom diakoni defineres som evangeliet i handling, tror jeg, det blir med på å styrke diakoniens plass i kristen tjeneste. Da uttrykkes diakoni gjennom omsorg, kjærlighet og fellesskap. Diakoni er nødvendig i kirkens væremåte, slik Kristiansen uttrykker det i sin definisjon.

2.5 Diakoni i Apostlenes gjerninger

Nytestamentlig og oldkirkelige tekster bevitner at det tidlig fantes en ordnet diakontjeneste i de første århundrer. Det er allikevel ikke entydig hvilken rolle de første dikonen hadde, og hvilke funksjoner de ivaretok (Dietrich 2009:46).

Bibelen gir ikke en klar beskrivelse av diakonitjenesten i den første menighet, men Apostlenes gjerninger (Apg) gir et bilde av hvordan menigheten var, og har derfor blitt brukt til forskning for å begrunne hvorfor man forstår kirkens oppgave slik man gjør. Menigheten i Apg er et eksempel på hvordan andre menigheter kan være. Den gir ikke et fasitsvar, og Lukas som regnes som forfatteren av Apg, er på mange områder sparsommelig når det gjelder omtalen av menighetens oppgave, særlig med tanke på diakonitjenesten. Avsnittet som følger gir en beskrivelse av menigheten i Apg, da den er viktig for Frikirkens menighetsforståelse.

2.5.1 Omsorg for hverandre i menigheten

”Alle de troende holdt sammen og hadde alt felles. De solgte eiendommene sine og det de ellers eide, og delte ut til alle etter som hver enkelt trengte det” (Apg2,44-45) og ”Hele mengden av troende var ett i hjerte og sinn, og ingen regnet det de eide som sitt eget; de hadde alt felles. (...) Ingen av dem led nød, for de som eide jord eller hus, solgte det og kom med penger og la dem for apostlenes føtter. Så fikk hver enkelt tildelt det han trengte” (Apg 4,32-36). Versene beskriver menighetens holdning til fellesskapet, og holdningen kan knyttes til menighetens diakonale oppgave. Menigheten delte alt med hverandre og ingen skulle lide nød, fordi omsorgen for hverandre var integrert i menighetsfellesskapet. Apostlene hadde som oppgave å dele ut materielle goder til dem som trengte det. Apostlene krevde ikke at alt skulle deles, det var en fri avgjørelse hver enkelt tok. Det viktigste var at ingen skulle lide nød.

Det afgørende synes altså ikke at være, at den enkelte intet måtte eje, men derimod at ingen må lide nød. Salg af ejendom og aflevering af salgssummen skal derfor ikke ses som en konsekvens av synet på det at have ejendom, men som en konsekvens av synet på medmennesket. Den, der vedkender sig forpligtelsen over for medmennesket, kan dybest set ikke kalde noget for sit eget (Nielsen 2003:151).

Det var en felles oppfatning i menigheten at man skulle hjelpe dem som var i nød og at menigheten skulle dele med hverandre. Det gav mening å være en del av fellesskapet, fordi man fikk bety noe for andre, samtidig som man selv ble tatt hånd om. Sven-Erik Brodd skriver om den første menighet:

Kyrkan är en diakonia – en inbördes tjänstgemenskap där alla har ansvar för varandras inte bara andliga utan också kroppsliga väl, hon är leitourgia – en gudstjänstgemenskap där eucharistin, nattvardsgemenskapen, är helt avgörande, och hon är martyria – en gemenskap som vittnar om Kristus i världen (Brodd 1997:12).

Collins sier at å hjelpe mennesker som er i nød, gir liv til menighetsfellesskap, både for den som gir og for den som tar i mot.

In The New Testament provides strong indication that support of the needy is an activity giving meaning to life within Christian communities. Love of neighbour gives meaning both to community which gives and to the community which receives (Collins 2002:58).

Det var to måltider som var viktig for menighetsfellesskapet. Det sakramentale måltidet – nattverden som Jesus innstiftet, og et fellesmåltid der de delte med hverandre og folk ble mette. Fellesmåltidet, der menigheten delte med hverandre, viser omsorgen menigheten hadde for hverandre, og tjenesten de gjorde for mennesker som ikke hadde noe. Å spise i fellesskap slik at de som trengte det ble mette, var en integrert del av menighetens virke.

Nattverdmåltidet var et like viktig og integrert måltid for menigheten. Lukas beskriver at menigheten brøt brødet og spiste sammen. Det inkluderer både fellesskapsmåltidet og det sakramentale måltidet. Det er viktig å poengtere at det er en sammenheng mellom disse to måltidene. I nattverden viser Jesus oss sin kjærlighet og gir oss sin kropp og sitt blod. Jesus tilgir syndene våre, og vil gi oss det vi trenger. I fellesskapsmåltidet blir kjærligheten gitt når vi deler likt med hverandre slik at alle blir mette, og Jesus sin tjeneste for menigheten blir virkeliggjort. Tjenesten Jesus gjorde for oss og menneskers tjenester for hverandre hører sammen.

I det fælles måltid, hvor man deler med hinanden, virkeliggøres menighedens omsorg og tjeneste over for dem, der ikke selv har noget, og denne tjenesten må ses som en konsekvens af, at Jesus i det sakramentale måltid giver sig selv til menigheden og dermed omfatter den med sin tjeneste (Nielsen 2002:152).

Man kan se en sammenheng mellom diakoni og kirkeforståelse i Apg, da fellesskapet i menigheten er diakoniens arbeidsområdet, og det er menigheten som skal utføre diakonien. Menigheten i Apg solgte jord og gav det de eide til apostlene slik at de kunne gi det videre til de som trengte det. Det var menighetens oppgave å ta vare på hverandre slik at ingen av menighetens medlemmer skulle lide nød. Barnabas er et eksempel på det. Han solgte ikke alt han eide, men han solgte en åker han eide og delte av overskuddet. ”Josef, en levitt fra Kypros, ble av apostlene også kalt Barnabas, det betyr trøstens sønn. Han solgte en åker han eide, kom med pengene og la dem for apostlenes føtter” (Apg 4,36-37).

Det afspejler den forståelse, at omsorgen for de nødlidende først og fremmest var en menighedsopgave. Omsorgen skulle organiseres og varetages af menigheden, hvis ledere apostlene var. Forståelsen synes at være den, at de på hele menighedens vegne var ansvarlige for, at midlerne, som blev afleveret, blev fordelt til dem, der havde hjælp behov (Nielsen 2003:153).

Apg viser at diakoni hører sammen med forståelsen av hva kirken er. ”Det er kirken, det er fællesskabet, der er forstået som diakoniens subjekt. Det er kirken, der er ansvarlig for, at der utøves diakoni” (153). Diakonien i Apg var begrenset til fellesskapet i menigheten, men samtidig var ikke diakonien avgrenset til noen bestemte personer.

2.5.2 Utvelgelsen av de syv

I Apg 6, 1-6 hører man om en ny tjeneste i menigheten. Denne teksten har lenge vært brukt for å begrunne og forstå diakonitjenesten i menighetene. Noen forskere har tolket teksten slik at diakonatet som en ordinert tjeneste ble innstiftet her. Den vanlige tolkningen var at apostlene selv innstiftet diakonembete.

Velg nå ut blant dere, brødre, sju menn som har godt ord på seg og er fylt av Ånd og visdom; dem vil vi sette til denne oppgaven. Så skal vi vie oss til bønnen og tjenesten med Ordet.» Dette forslaget ble tatt godt imot av hele forsamlingen. Og de valgte Stefanus, en mann fylt av tro og Hellig Ånd, og Filip, Prokoros, Nikanor, Timon, Parmenas og Nikolaus, en proselytt fra Antiokia (Apg 6, 3-5).

Menigheten i Apg vokste raskt og mange ble delaktige i gudstjenestelivet. Når menigheten vokste, ble apostlenes ansvar svært omfangende. For at ikke forkynnelse skulle bli forsømt, ble syv medhjelpere utvalgt til å avlaste apostlene.

Oppgaven de syv skulle ha var å tjenestegjøre ved bordene. Foss skriver: De var altså ikke apostle (i betydningen ”vidne til Herrens opstandelse”), men de var dog også kvalifiserte til at forkynne Ordet, selv om deres tjeneste skulle være ”ved bordene” (Foss 1992:25).

Tradisjonelt sett har denne tjenesten blitt oppfattet som en ”tjeneste ved bordene” som de syv ble satt til. ”Tradition has seen these men, and in particular in the most famous of them, Stephen, the forerunner and prototype of the church’s deacons” (Collins 2002:47).

Ved senere tid har det kommet fram en annen tolkning av teksten, og man er mer kritisk til den tidligere tolkningen. ”Vi kan altså ikke ukritisk overta og bygge på den tolkning, som ellers har vært dominerende ” (Nielsen 2003:154), sier Nilsen. Hva slags situasjon befant egentlig apostlene seg i? Apostlenes oppgave var menighetens daglige virksomhet. De hadde ansvaret for praktiske oppgaver, som utdeling av mat, innsamling av penger og i tillegg var de forvaltere av Ordet. Apostlene var lederne av menigheten.

Teksten viser at menigheten besto av to grupper – hebraisktalende og gresktalende jøder. De gresktalende jødene klaget over at enkene ble forsømt ved matutdelingen. Det er mest trolig at de hebraisktalende jødene hadde ansvar for matutdelingene. Apostlene, som var hebreere, delte ikke ut maten selv, men hadde ansvaret for organiseringen.

Da det var hellenistene (gresktalende), der beklagede seg over, at deres enker ble forfordelt ved den daglige utdelingen, må den daglige madutdeling som nevnt være blitt forstått av hebreere, men formentlig ikke av apostlene. Det synes imidlertid at være forutsatt, at de som menighetens ledere har hatt ansvaret for madutdelingen (Nielsen 2003:155).

De gresktalende jødene var ikke tilfreds med utdelingen av maten i menigheten fordi deres egne enker ble glemt. Derfor var det naturlig for grekerne å gå til apostlene når de var misfornøyd. I og med at apostlene var menighetens ledere, var det deres ansvar å løse problemet. ”Som menighetens ledere og dermed som ansvarlige også for madutdelingen måtte apostlene søke problemet løst” (156). Apostlene valgte ut syv stykker som hadde godt ord på seg og var fylt av Ånd og visdom (Apg 6,3) til denne tjenesten. Den tidligere tolkningen av teksten var at de syv ble innsatt til diakoner som tjenestegjorde ved bordene. I følge Nilsen ble de syv utvalgt fordi hebreerne ikke skulle ha ansvaret og administrere den daglige utdelingen alene. Ut fra situasjonen og navnene til de syv som ble utvalgt, kan man si at de var grekere. Nielsen mener man ikke kan si at denne teksten begrunner diakonatets opprettelse.

Så er det etter min oppfattelse uholdbart at opfatte teksten som et vidnesbyrd om opprettelse eller indstiftelsen av et diakonat, altså at et diakonalt embede. Flere forhold taler mot en sådan tolkning (Nielsen 2003:156-157).

Som teksten sier, var den daglige utdelingen allerede organisert, og derfor var ikke den tjenesten en tjeneste de skulle gjøre alene. Nå ble hebreerne og grekerne engasjert i denne oppgaven sammen. I teksten blir heller ikke de syv kalt diakoner. Det er biskop Ireneus¹ som første gang bruker ordet diakon (Barnett 1995:32). I teksten blir Stefanus og Filip nevnt, og disse blir i senere tekster omtalt som forkynnere av ordet. I kapittel 21,8 blir Filip omtalt som evangelist. ”Neste dag dro vi derfra og kom til Cæsarea, hvor vi tok inn hos evangelisten Filip” (Apg 21,8). Selv om vi nå sier at diakonatets opprettelse ikke kan begrunnes i denne teksten, har den ikke mistet sin aktualitet. Den er enda viktig for forståelsen av diakoniens plass i menigheten. Menigheten er et fellesskap hvor man har omsorg for hverandre og omsorgen blir rettet mot de fattige.

Teksten vidner også om den forståelse, at denne omsorgen var et menighedsanliggende, omend dette ansvar var konsentrert hos apostlene som menighetens ledere. Det var menigheten, der skulle utprege egnede personer til på hele menighetens vegne å forestå madutdelingen (Nielsen 2003:157).

---

¹ Fremtredende biskop i oldkirken.

Hva kan vi da kalle de syv? På bakgrunn av den nye tolkning ser vi at de syv ble innsatt til en tjeneste som var mye mer enn bare tjeneste ved bordene. Johan M. Barnett tolker det som at de syv ble innsatt som ledere av den gresktalende gruppen i menigheten, der de hadde ansvar for forkynnelse og for organiseringen av matutdelingen. "It makes of the Seven a new group of preachers, directed at first to the needs of the Hellenists" (Collins 2002:58). Collins mener at de syv ble innsatt til en tjeneste som inneholdt forkynnelse og som i første rekke skulle dekke de gresktalende (hellenistene) sitt behov.

The position of the Seven emerges then as one considerably different from that of those who wait at the tables. The responsibility of the "daily distribution" for the Christian "Hellenist"² widows was no doubt given them, but given them as the leaders of the "Hellenists" of the Christian community, not as those who personally distribute the food or act as table waiters (Barnett 1995:30).

Lukas er forfatteren av Apg, og språkbruken til Lukas må også tolkes for å kunne få en bredere argumentasjon for at Apg 6 ikke er starten for diakonatet. En av grunnen i følge Collins, for at de syv har blitt koblet til diakontjenesten, er at Lukas beskriver at tjenesten inneholder den daglige utdelingen.

Probably all deacons know that what has led people to make a connection between the story in Acts 6 and the diaconate is the way Luke describes the task of the Seven, as taking part in 'the daily distribution (of food)' and in 'serving at tables'. These are phrases we read in our translations, although the exact wording can differ from translation to translation (Collins 2002:50).

Collins nevner at beskrivelsen av tjenesten kan være forskjellig fra oversettelse til oversettelse. De norske oversettelsene bruker 'tjenestegjør ved bordene' og 'daglige utdelingen'. American standar version (ASV) oversetter den 'daglige utdelingen' med 'daily ministration'. 'Ministry' kan igjen oversettes med prestetjenesten. Det viser at det legges ulik betydning til den tjenesten de syv ble kalt til. I grunnteksten betyr 'diakonia' tjeneste, og på gresk brukes 'diakonia' når man omtaler tjenesten som de syv blir satt til. Men Lukas selv omtaler ikke de syv som diakoner. Collins sier at Lukas hadde god kjennskap til det greske språket og var derfor en erfaren bruker av det greske språket. "As a writer Luke was skilled and sensitive user of Greek language, religion and culture" (Collins 2002:51). Man kan derfor ikke si at diakontjenesten starter i Apg, selv om det greske ordet 'diakonia' blir brukt i grunnteksten.

---

² Jeg har brukt "gresktalende jøder" når jeg har omtalt en av gruppen i menigheten fordi det ordet blir brukt i bibelteksten. I flere bøker bruker de Hellenister i stede for gresktalende jøder. I sitat blir Christian "Hellenist" brukt, og har samme betydning som gresktalende jøder.

Apg er en viktig tekst for å forstå diakoniens plass i menigheten, selv om nyere tolkning av teksten ikke begrunner diakonitjenesten slik vi kjenner den i dag. Teksten viser at omsorg for de fattige og utdeling av mat var menighetens oppgave. ”Teksten vidner dessuten om den forståelse, at det er menighedens oppgave såvel at forkynde som at øve diakoni ” (Nilsen 2003:157-158).

2.6 Det lutherske verdensforbund

Det lutherske verdensforbund (LVF) består av ”140 av verdens lutherske kirker i 78-land” (Kirken 2010). ”Forbundet arbeider for å styrke fellesskapet av lutherske kirker, og for at disse kirkene skal delta i økumenisk arbeid” (Kirken 2010). Frikirken er medlem av LVF, men dokumentet som jeg tar utgangspunkt i er lite kjent i kirkesamfunnet. Forståelsen av diakonien som kommer til uttrykk der har aldri vært drøftet. Jeg velger å ta med LVFs diakoniforståelse fordi Frikirken er medlem, og det kan være viktig for det videre arbeidet med diakoni i Frikirken.

2.6.1 Diakoni i LVF

I 2010 kom det ut et dokument fra LVF som heter ”Diakoni i kontekst”. Dokumentet skal gi en hjelp til å ”forstå diakoni og dens tilhørende strukturer” (LVF 2010: 5).”Hensikten med prosessen er å skape en felles plattform for den måten diakoni gjenspeiles på i lutherske kirkers identitet og praksis”(LVF 2010:8). I dokumentet legges det stor vekt på kontekstens betydning for diakonien. Jeg vil trekke fram noen sitater fra dokumentet for å understreke kontekstens betydning for diakonal handling. Konteksten er nødvendig for å få den beste diakonale handlingsplanen. Å lese konteksten vil gi hjelp til å prioritere, og velge gode arbeidsmåter som integrerer diakonale verdier:

For diakonien er tyding av konteksten aldri noe mål i seg selv. Hensikten er å mobilisere til diakonal handling og forsikre seg om at tiltakene er veloverveide med tanke på mennesker i nød. Å lese konteksten er en hjelp til å prioritere og formulere mål for felles innsats, og til å velge effektive arbeidsmåter basert på diakonale verdier. Kontekststudier øker bevisstheten omkring tilgjengelige ressurser, gjør oss våkne for muligheter og begrensninger, og for mulige alliansepartnere (LVF 2010: 13).

Samtidig sier LVF at noen utfordringer er konstante, og er uavhengig av konteksten:

Det er viktig å huske at noen grunnleggende dimensjoner i menneskelivet er konstante og uavhengig av de mange kontekstene. De avdekker eksistensielle utfordringer som alltid vil kreve en diakonal reaksjon, nemlig det faktum at vi alle er sårbare og utsatt for sykdom, smerte og lidelse, og at vi er dødelige vesener og ikke kan unnsnippe døden. Fra denne synsvinkelen blir det klart at diakoni er en oppgave og en mulighet i alle menneskelige situasjoner (21).

Det er særlig tre nøkkelbegreper LVF trekker for diakoni. 'Misjon i kontekst' er et dokument fra LVF, som peker på 3 dimensjoner ved misjon: "forvandling", "forsoning" og "myndiggjøring". Disse har blitt nøkkelbegreper for diakoni. Disse begrepene vil jeg gå nå gjennomgå.

LVF sier at alle mennesker har behov for å bli forvandlet, forsonet og myndiggjort, og derfor har mennesker behov for diakoni – "først og fremst Guds diakoni slik den ble åpenbart i Jesus Kristus, men også som gjensidig omsorg og medvandring med hverandre" (44).

Forvandling er en prosess der man ønsker å nå et nytt mål. Forvandlende diakoni gir hjelp til å forandre den "såkalte hjelpesyndromet, praksis og relasjoner som skiller mellom "oss" og dem"(44). LVF sier om forvandling:

Forvandling er "en vedvarende prosess der man forkaster alt det som vanhelliger livet og gjør det umenneskelig, og samtidig holder fast på det som bekrefter livets hellighet og den enkeltes gave, og fremmer fred og rettferdighet i samfunnet"(44).

Forvandling knyttes også til at Gud forandrer skaperverket sitt, ved at mørket forandres til lys når det blir morgen. "Som Guds folk ser vi forvandling som Guds nådige gave, en gave vi skylder takk og tjeneste for" (44). Paulus formaner de troende i Rom, og diakoni knyttes til formaning: "*Innrett dere ikke etter den nåværende verden, men la dere forvandle ved at sinnet fornyes, så dere kan dømme om hva som er Guds vilje: det gode, det som er til glede for Gud, det fullkomne*" (Rom 12,2).

Forsoning trekkes også fram som et nøkkelbegrep. Forsoning er Guds barmhjertighetsgave til mennesker. Verden ble forsonet med Gud gjennom Jesus Kristus.

Ut fra et kristent syn skal forsoning aldri føre folk tilbake dit de var. Forsoning er mer enn å fjerne offerets lidelser og omvende undertrykkeren. Forsoning fører folk til et nytt sted og utrunder dem til å leve i fornyende relasjoner og med nytt ansvar (45).

Diakoniens oppgave er å fremme initiativer som fred og forsoning og vitner om Guds løfte til en splittet verden. Kirken er kalt til forsoningstjenesten. Det vil si at kristne er kalt til å oppfordre mennesker til å forsones med Gud og hverandre. "Forsoning viser først og fremst til Guds handlinger, det Gud gjør for menneskers relasjon til Gud skal kunne gjenopprettes.

Forsoningen knyttes til Jesu diakoni:

hans måte å være betingelsesløst til stede blant de fattige, hans profetiske forsvar for de utstøtte, hans helbredende handlinger, og sist, men ikke minst hans tilsang om tilgivelse og nytt liv ut fra løftet om en kommende, ny tid – er veien kirken må gå med sitt forsoningsoppdrag (44-45).

Myndiggjøring hører sammen med den kristne skapelsesforståelsen, hvor man lærer at mennesker er skapt i hans bilde, "med evner og ferdigheter, uavhengig av nåværende sosiale

situasjoner” (46). Myndiggjøring blir oversatt på engelsk med ”empowerment”, og er et begrep som blir mye brukt i diakonale sammenhenger. Myndiggjøringen, eller empowerment, handler om maktoverføring. Makten skal gis tilbake til dem som har blitt fratatt makten over sitt eget liv. Kirkens overbevisning er at Gud ”utruster og myndiggjør mennesker, (...), men spesielt de som sjeldent eller aldri får muligheten til å tale” (46).

LVF uttrykker at man ikke må glemme at myndiggjøring handler om maktskifte:

Noe som betyr en kritisk omgang med skjev maktfordeling. Diakonien bør stadig ta opp slike forhold, ikke bare i samfunnet og i relasjonene mellom hjelpere og dem som blir hjulpet, men også med hensyn til diakonal praksis og hvordan makt blir gitt og utøvd i kirken (46).

En diakonal metode som knyttes til myndiggjøring, er medvandring. Det er ”et forsøkt på å overvinne isolasjon og utestenging, og til å identifisere veier som kan by på muligheter til å dele mer gjensidig solidaritet” (47).

Dette avsnittet har gitt en kort beskrivelse av LVF sin forståelse av diakoni. Dokumentet ”Diakoni i kontekst” som tidligere nevnt legger vekt på tre viktige nøkkelbegreper for diakoni. Det er forsoning, forvandling og myndiggjøring.

De angir de grunnleggende retningene for diakonalt arbeid, og samtidig gir, forsoning og myndiggjøring signaler om hvordan dette arbeidet gjøres og hvilke verdier det styres av (43).

2.7 Oppsummering

Dette kapittelet har omhandlet diakoniforståelse. Jeg har valgt å si noe om LVF sin diakoniforståelse i og med Frikirken er medlem i LVF, fordi det er et relevant utgangspunkt for beskrivelse og sammenlikning med Frikirkens diakoniforståelse, både sentralt og lokalt. Den teologiske forståelsen av diakoni slik vi finner den i ’Diakoni i kontekst’ skal også trekkes inn under drøftingen av mine funn senere.

Det ble også trukket fram noen definisjoner fra DNK og noe fra Frikirken. Det er også viktig å få en forståelse av diakoni på det nytestamentlige grunnlaget, da Frikirken bygger sine menigheter og tjenester, på Jesu liv og urkristen praksis. Dette kapittelet har vært med å gi svar på hvordan man forstår diakoni med bakgrunn i dokumenter fra Frikirken, LVF og Den norske kirke.

3 Den Evangelisk Lutherske Frikirke og diakontjenesten

Dette kapitlet handler om Den Evangelisk Lutherske Frikirke som kirkesamfunn. Første del omhandler historien og bakgrunnen for at Frikirken ble dannet. Dette for å gi en dypere forståelsen av kirkesamfunnet. Jeg vil også ta fram litt generell fakta om Frikirkens arbeid og kirkeordningen. Kapitlet omfatter forøvrig et avsnitt om diakontjenestens organisering. Forfatningen (Frikirken 2005) gir en definisjon av Frikirken og bekjennelsen som Frikirken bygger på. Frikirkens egen kirkeordning definerer selvforståelsen på følgende måte:

§ 1 Definisjon:

Den Evangeliske Lutherske Frikirke er et trossamfunn bestående av ordnede menigheter som bygger på Guds ord og den evangelisk-lutherske kirkes bekjennelses grunn.

De tilsluttede menigheter er forpliktet på bestemmelsene i denne forfatning og for øvrig vedtak som er fattet av kirkens synode.

§ 2 Bekjennelse:

Den Evangeliske Lutherske Frikirke tror, lærer og bekjenner: De profetiske og apostoliske skrifter i Det gamle og Det nye testamentet (Bibelen) er Guds ord, og dette Guds ord er den eneste regel og rettesnor for tro, lære og liv.

Den evangelisk-lutherske bekjennelse, slik den er uttrykt i den apostoliske, den nikenske og den athanasianske trosbekjennelse samt den augsburgske konfesjon og Luthers lille katekisme, er grunnet i og i samsvar med Guds ord (Forfatning 2005:35).

Frikirken bygger på evangelisk-lutherske bekjennelse. Synoden er Frikirkens øverste ledelse, beslutter vedtak som menighetene må følge. En nærmere beskrivelse av hvordan Frikirken organiseres kommer fortløpende i dette kapitlet.

3.1 Frikirkens historie

I 1877 ble Frikirkens første menighet dannet. Dannelsen av Frikirken var ulik andre kirkedannelser på 1800-tallet. I 1842 ble konventikkelplakaten opphevet av Stortinget (Oftestad 2005:191). Loven om konventikkelplakaten nektet religiøse mennesker å samles offentlig uten godkjenning fra sognepresten. Etter opphevelsen av konventikkelplakaten fikk lekfolk mulighet til å arrangere møter og forkynne (Oftestad 2005:192). Opphevelsen av konventikkelplakaten var av betydning for dannelsen av Frikirken, fordi det ble rom for å tilhøre en annen "konfesjon eller tilhøre en annen kirke enn fyrsten" (Solberg 2002:14). Pietismen hadde stor innflytelse i kirkemiljøet i Norge på 1800-tallet. "Pietismen flyttet tyngdepunktet i kristendomsforståelsen fra Guds handlinger for mennesker til Guds gjerninger i det enkelte menneske" (Åstås 1994:189). Pietismen appellerte til følelser og Guds ord måtte oppleves gjennom personlig erfaring. I følge Åstås ble Bibelen mer aktuell og med pietismen ble Bibelen til en virkelig folkebok (189). Pietismen hadde betydning for dannelsen av nye

kirkesamfunn fordi dens følelsesfromhet ble svekket ”det vernet læren hadde gitt kirken i ortodokstiden, og åpnet dermed vei for opplysningens kirkekritikk” (189).

Pietismen var også viktig for diakonien. Pietistene stiftet barnehjem, pleiehjem og privatskoler. I Tyskland var August Hermann Francke en innflytelsesrik person, en pioner for institusjonsdiakonien (Foss 1992:95). Han var pietist og hans motivasjon var å utfordre kristne til en diakonal forpliktelse. Francke er et eksempel på hvordan pietismen også var gjeldene for diakonien på 1700- og 1800-tallet. I en av sine utgivelser skrev Francke:

Når du har forsørget dig selv såvel med føde, drikke, klæder og ikke betænker, hvordan din broder bliver forsørget så gør bod og betænk, at du skulle kun have spist og drukket det halve og ikke kommet til ro før du broderlig havde sørget for, at din næste blev mæt (95-96).

Hans Nielsen Hauges innflytelse på norsk kirkeliv på 1800-tallet påvirket Frikirkens dannelse. Hauges kristendom hadde pietistiske trekk der omvendelse og nytt åndelig liv var et mål (Rasmussen2005:174). I følge Oftestad ble Hauge og hans vekkelse

normgivende for hele grunnstrukturen i norsk kirkeliv i de 150 årene som fulgte: Han fremmet en vekkelse som var dypt preget av pietismens kristendomsideal, men med omvendelse og nytt åndelig liv som mål (174).

På 1800-tallet ble det dannet flere foreninger, og engasjementet for misjon og sosialt arbeid økte. Mange ble engasjert i foreninger, men de fortsatte å tilhøre statskirken.

Forgrupperingene for dannelsen av Frikirken mente at det ikke var en løsning å være aktiv i foreningslivet samtidig som man sto som medlem i statskirken, fordi det sto i strid med hva de kunne lese ut av menighetsbegrepet i Det nye testamentet (Solberg 2002:15). Dermed ble det dannet foreninger som seinere ble frie kirkelige foreninger. I 50-årene var forholdene i statskirken vanskelig for mange prester og teologer (Oftestad 2005:212). Uroligheten gjorde at tiden var inne for å danne frikirke på evangelisk-luthersk grunn (212).

Statskirken møtte kritikk, og det gikk særlig ut på at det ikke var riktig at staten skulle utnevne prester og styre kirken. De reagerte også på massealtergang og tvungen konfirmasjon (Frikirken 2010). Kritikerne ”ønsket en menighet på foreningskirkelig basis, ledet av ”troende” og ikke av statlige myndighet. Menigheten skulle styres av ”eldste” ved siden av forstander” (Oftestad 2005:212). Foreningene som ble dannet i den konteksten hadde tilknytninger til dannelsen av Frikirken. Steder som Moss og Arendal hadde stor betydning for kirkedannelse. Begge steder ble det dannet foreninger som senere ble evangelisk-luthersk frimenigheter. Flere foreninger hadde motsetninger, men det var likhetene mellom dem som gjorde at Frikirken fikk se dagens lys.

I 1875 ble ”Den frie kirkelig Forening for Arendal og Omegn” dannet. Det var denne foreningen som fikk størst betydning for dannelsen av Frikirken. Foreningen kalte inn til et større møte om kirkespørsmålet. Det var stort sett statskirken de fleste gikk til. Det var 6-7000 mennesker tilstede på avslutningsmøte fordi kirkespørsmålet vakte stor interesse blant folk. Det var særlig tre spørsmål som beskriver kritikken som foreningene hadde mot statskirken.

- Hva er følgene av at kirken er kommet under staten?
- Kan statskirken fyldestgjørende reformeres?
- Hvilken kirkeforfatning stemmer best med Guds ord? Og bør man virke for en sådan i Ordet grunnet kirkeforfatnings innførelse? Og på hvilken måte? (Frikirken 2010)

Etter møtet ble det bestemt at presbyteriansk kirkeordningen skulle være gjeldende for kirken. En presbyteriansk kirkeordning ville si at ”menighetens skulle være på foreningskirkelig basis, ledet av ”troende” og ikke av statlige myndigheter. Menigheten skulle styres av ”eldste” ved siden av forstanderen” (Oftestad 2005:212). Eksempelet for den presbyterianske kirkeforfatningen kom fra den skotske frikirke som ble grunnlagt 1840 årene (212). Jeg viser til det Terje Solberg skriver om Frikirken som en presbyteriansk kirke:

Frikirken er primært et produkt av en luthersk kristendomsforståelse med røtter i norsk kirkevirkelighet og kirkelig debatt, og forfatningsarbeidet må sees som et forsøk på å lage en kirkeordning som ivaretar de anliggender som anses som vesentlige: de troendes styringsrett, nødvendigheten av at evangeliet forkynnes rent og sakramentene forvaltes rett, og at kirkens rett og plikt til å styre seg selv uten statlig innblanding. Presbyteranismen må forstås som et bidrag til valg av kirkeordning. Den Evangelisk Lutherske Frikirke framstår utfra dette som en luthersk bekjennelseskirke med en ordning basert på bevisst valg og utelatte elementer fra en presbyteriansk kirkeforfatning slik den eksisterte i Skottland rundt 1870 (Solberg 2002:23).

Frikirken i Skottland praktiserte med tre tradisjonelle embeter: prest, lærer og diakon. Men i Frikirken er embete ett. Embete betyr tjeneste om ord og sakramenter. Frikirkens syn på embete forstås som en tjeneste eller oppdrag som er gitt til hele menigheten, og ”ved dåpen er vi alle blitt ordinert til prester og har fått et ansvar for at ordet forkynnes og sakramentene forvaltes. Det er ikke noe prinsipielt skille mellom «embetsbærere» og «lekfolk»” (Søvik 2010).

J. Storm Munch (1827-1908) oppga sitt embete som prest og begynte sitt virke som forkynner. Han var med å utløse en vekkelse i 1877 som gjorde at den første evangelisk-lutherske frikirkemenighet ble dannet (Oftestad 2005:212). Mai 1877 ble den første luthersk-evangeliske frikirkemenighet dannet i Moss. Den første forstanderen som ble kalt var Herman Hundøre. Han ble ordinert av presten P.P Wettergren som hadde vært sentral sammen med Munch i dannelsen av Frikirken. Wettergren ble forstander i menigheten i Arendal som

ble dannet i løpet av det neste året (Frikirken 2010: Historie). Dette var begynnelsen på Den Evangeliske Lutherske Frikirke i Norge. I årene som fulgte ble det dannet menigheter i Risør, Fredrikshald (Halden) og Kristiania (Oslo). ”Fra 1878 ble Den Evangelisk-lutherske Frikirke organisert med presbyterier og senere i 1898 i en synode som samlet i alt 29 menigheter” (Oftestad2005:212). Som i mange andre frikirker ble prestedtjenesten den eneste faste tjeneste av både økonomiske og teologiske årsaker.

Med bakgrunn av det jeg har lest om Frikirkens historie (Solberg 2002), så finner jeg lite om diakontjenestens historie. Diakontjenesten var en ordnet tjeneste når Forfatningen ble til.

Når det gjelder den særlige diakontjenesten har Frikirken her som i de mange andre ordningsspørsmål valgt å følge det reformerte mønster. Utdelingen av økonomisk støtte til trengende i menigheten sortert under diakonene (Frikirken1981:9).

Fra starten av var økonomi en del av diakontjenesten: ”samt Diakoner, Ap.Gj. 6, der have at forestaa Menighedens økonomiske Anliggender” (Solberg 1996:25). Økonomi og administrative oppgaver har preget diakontjenesten fra starten. I tillegg til økonomi og administrative oppgaver hadde diakonene andre diakonale oppgaver som vi ser i Forfatningen fra 1877.

sørge for efter Tur at holde Orden i Kirkehuset og at have det fornødne i Orden, naar der skal være Daab, Nadver m.m. Alle sørge for at opretholde Orden under Møderne. Deltager i Menighedsraadet, naar de tilkaldes. Giver Agt paa de Trængende i Menigheden (Solberg 1996:20-21).

Diakonrådet skulle ”lede menighetens omsorgsarbeid blant mennesker som trenger hjelp” (Frikirken1981:16) og ”se til menighetens syke og gamle og gi dem nødvendig praktisk hjelp”(16). Det har vært noen forandringer i ordlyden, men innholdet i tjenesten er den samme. De siste endringen som har blitt gjort i Forfatningen var i 1993 (Frikirken 2005:40). Innholdet i tjenesten er fremdels likt som det var i 1877. Mer beskrivelse av tjenestens innhold i dag kommer jeg tilbake til i avsnittet om diakontjenesten.

Frikirkens historie er av betydning for diakontjenesten både når vi ser på embetssyn og synet på frivillig arbeid i menigheten. Frikirken mener at embetet er ett, og tjenesten om ord og sakramentet er gitt menighetens døpte, men forvaltes av pastorene. Hele menigheten har fått oppdraget om diakoni. Frikirken har bestått av frivillig arbeid blant medlemmene fra starten. Diakontjenesten har alltid vært en frivillig tjeneste i likehet med eldsterådet, og det er det den dag i dag.

3.2 Kirkeordning

Frikirken er ansvarlig for egen styring. Den enkelte menighet har ansvar for driften og menighetene er forpliktet til bestemmelsene i Forfatningen (Frikirken 2005) og vedtakene som gjøres på synodemøtet. Menighetens organisering varierer fra sted til sted, men alle menigheter er forpliktet til bestemmelsen kirkens synode gir (Frikirken 2005:35). Menigheter skal bestå av pastor, eldsteråd og diakonråd. Forfatningen gir retningslinjer for hvordan rådene skal organiseres. Hvorvidt menighetene følger retningslinjene er varierende.

Følgende bibelvers er sentrale som prinsipper for kirkeordningen. ”Jesus Kristus er hode, herre og konge for sin kirke på jorden. (...)...slik Kristus er kirkens hode; han er frelser for sin kropp”(Ef 5,23). ”De holdt seg trofast til apostlenes lære og fellesskapet, til brødsbrytelsen og bønnene” (Apg 2,42). Dette er sentrale bibelvers for den lutherske forståelse som er at kirken skal være et sted der forkynnelsen av Guds ord og sakramentene forvaltes rett (Forfatning 2005:35).

Frikirken er en luthersk bekjennelseskirke, og de som skal tjene og forvalte sakramentene må stå ved bekjennelsen, som uttrykkes i Forfatningen (Frikirken 2005).

Den Evangelisk Lutherske Frikirke tror, lærer og bekjenner: De profetiske og apostoliske skrifter i Det gamle og Det nye testamente (Bibelen) er Guds ord, og dette Guds ord er den eneste regel og rettesnor for tro, lære og liv. Den evangelisk-lutherske bekjennelse, slik den er uttrykt i den apostoliske, den nikenske og den athanasianske trosbekjennelse samt i den augsburgske konfesjon og Luthers lille katekisme, er grunnet i og i samsvar med Guds ord (35).

Frikirken kaller seg evangelisk-luthersk og det betyr at de ønsker å virkeliggjøre evangeliet på en måte som ikke er lovisk eller sekterisk. På nettsiden (Frikirken 2010) kan man lese at tyngden i forkynnelsen skal være om Jesus og hans soning for mennesker. ”Med dette tyngdepunktet skal både loven (Guds vilje) og evangeliet (”det glade budskap”) forkynnes til tro, tilbedelse og tjeneste. Alle døpte har styringsrett i Frikirken, fordi de ønsker å være en åpen kirke ”, hvor alle døpte, regnes som medlemmer og med en ordning som gir dem som bekjenner troen, styringsrett i kirken uavhengig av staten” (Frikirken 2010).

Frikirken er et tjenestefellesskap og ønsker å vektlegge at menigheten er et fellesskap der man tjener hverandre (Frikirken 2010: menigheten) med spesielt vekt på hvordan apostelen Peter betegner det:

Tjen hverandre, hver med den nådegave han har fått, som gode forvaltere over Guds mangfoldige nåde. Den som taler, skal se til at han taler Guds ord. Og den som tjener, skal tjene med den styrke Gud gir. Slik skal Gud i ett og alt blir æret, ved Jesus Kristus. Ham tilhører herligheten og makten i all evighet! Amen (1.pet 4,10-11).

Et sentralt bibelvers for kirkeordningen er Apg 2,42: "De holdt seg trofast til apostlenes lære og fellesskapet, til brødsbrytelsen og bønnene". Menigheten i Apostlenes gjerninger er forbileddelig for hvordan Frikirken ser på menigheten. Menighetsfellesskapet knytter mennesker sammen fordi de har fellesskap med Gud. Frikirken mener at fellesskap med Gud og hverandre hører sammen (Medlemskap:1). I fellesskapet har man omsorg for hverandre og det har betydning for det diakonale arbeidet i menigheten.

3.3 Eldsterådet – menighetens øverste ledelse

Eldsterådet er menighetens øverste ledelse. Forstander og eldste utgjør sammen eldsterådet. Forstander er betegnelsen som blir brukt i Forfatningen. I dagligtalen bruker man pastor i stedet for forstander. En pastor har de samme arbeidsoppgavene som en prest, men man bruker pastor i mange frikirkelige trossamfunn. Forstander/pastor blir kalt til tjeneste etter innstilling fra eldsterådet. Eldsterådet blir valgt av menighetens medlemmer og må være i fullt medlemskap. Størrelsen på eldsterådet er varierende i forhold til menigheten.

Eldstegjerningen er en ordnet tjeneste som er betrodd bestemte personer. De eldste står derved i menigheten, innsatt av Gud til å utføre bestemte oppdrag. Ordinasjonen markerer at det åndelige oppdrag og den åndelige myndighet er gitt av kirkens hode og herre, Jesus Kristus, gjennom menigheten som formidler kallet. Kjernen i eldsterådets oppgave er å være hyrde for Guds menighet. Samlet har rådet det pastorale ansvar for menigheten (Frikirken 2005:45).

Eldsterådet skal være hyrde for menigheten. Å være en hyrde for menigheten betyr at man skal bestemme og gi ordre, gi omsorg og veilede menigheten. I bibelen hører man om hyrdene på marken som fører sauene sine på rett vei. Eldsterådets funksjon er å lede menigheten den retningen menigheten ønsker å gå. Eldsterådet har flere oppgaver som jeg ikke nevner her, men jeg vil trekke fram eldsterådets diakonale oppgave.

Ha omsorg for medlemmenes liv og levnet gjennom bønn, rettledning og sjelesorg. Oppmuntre og rettlede den enkelte til å finne sin gave og tjeneste i menigheten. Ha et spesielt øye for dem som blir borte fra menighetsfellesskapet. Tale til rette – og om nødvendig utelukke fra nattverden – medlemmer som fører vrang lære eller lever et anstøtelig liv. Oppheve utelukkelse fra nattverden når påminnelse har hjulpet (45).

Trekkes linjen til diakontjenesten i Dnk ser vi at eldsterådets oppgaver har likhetstrekk til diakonens oppgave i Dnk. Der er diakon en omsorg- og sosialarbeider i kirken. Ut fra den forståelsen av diakoni, har eldsterådet det største diakonale ansvaret i menigheten. Sammen med diakonrådet skal eldsterådet utføre menighetens diakonale arbeid. "Sammen med diakonene i samlet menighetsråd forvaltes menighetens midler i samsvar med menighetens vedtak og drøfte menighetens diakonale arbeid" (45). Hvilke spesifikke oppgaver diakonrådet

har, kommer jeg tilbake til senere i kapittelet. ”Omsorgen for medlemmene krever at de eldste kjenner den enkelte. I de fleste tilfeller vil det være nødvendig å dele menighetens medlemmer inn i grupper/kretser slik at den enkelte eldste får ansvar for sin gruppe/krets” (46). Noen menigheter har en organisert besøkstjeneste. Hvorvidt denne tjeneste er gjeldene varierer fra menighet til menighet. Eldsterådet har primært ansvar for besøkstjenester, men her kan det være et samarbeid mellom eldsteråd og diakoner.

3.4 Diakonrådet - leder menighetens diakonale arbeid

Dette avsnittet omhandler hva Frikirkens diakontjeneste og diakoni innebærer. Det henvises i hovedsak til Forfatningen 2005, men også tre dokumenter (Frikirken 2008, Kristiansen 1994, Frikirken 1981) som vil være til hjelp for å gi en beskrivelse av Frikirkens diakoniforståelse og diakontjeneste. Kapittelet omfatter også et avsnitt med eksempler fra Frikirkens diakonale arbeid utenfor kirken.

Frikirken begrunner diakonrådets opprinnelse i Apg 6. ”Hovedsynspunktet her synes å være at diakonene skulle ta seg av menighetens konkrete kjærlighetsgjerninger, slik at de eldste – i dette tilfellet – kunne konsentrere seg om forkynnelse og forbønnstjenesten” (Frikirken 1981:7). Bakgrunnen for at diakontjeneste inneholder en praktisk tjeneste og en omsorgstjeneste er fordi Frikirken valgte å følge det reformerte mønsteret: ”De reformerte kirker oppfattet diakonatet som et økonomisk forvaltningsorgan i kirken. Diakonene er ofte blitt pålagt mye arbeid som en kirketjener kunne utføre” (Frikirken 1981:9). Senere i avsnittet blir arbeidesoppgavene til diakonene nærmere presentert.

Frikirken har bestemmelser for diakontjenestens inneholde i henhold til Forfatningen. Diakonrådet består av diakoner som er innsatt til tjeneste i menigheten og antall representanter i rådet er avhengig av menighetens størrelse. I den minste menigheten jeg undersøkte er det tre personer som utgjør diakonrådet, og i den største menigheten seks diakoner. ”I hver menighet velges et passende antall diakoner etter menighetens størrelse og virkeområde” (Frikirken 2005:40). En diakon må oppfylle noen kriterier for å kunne gå inn i tjenesten. Man må være i fullt medlemskap og man blir valgt etter innstilling fra menighetens eldsteråd.

En diakon må tilhøre menigheten i fullt medlemskap og ha fylt 18 år. Diakonene velges av menigheten etter innstilling fra de eldste og diakonene i felles møte (menighetsråd). Valget gjelder for tre år. De som blir valgt, innsettes i sin tjeneste av menighetens forstander (40).

Diakontjenesten i Frikirken er en frivillig tjeneste som innebærer at det ikke finnes diakoner som er ansatt i menigheten. Det finnes noen unntak, som for eksempel Kristiansand Frikirke

som tidligere har hatt en diakon ansatt i 50%stilling. Arbeidsbeskrivelsen til denne stillingen blir nærmere presentert senere i avsnitt 3.4.3.

Diakonene er ledere av diakontjenesten som inneholder alt fra omsorgsarbeid til forvaltning av menighetens økonomi. Diakontjenesten kan beskrives som en todelt tjeneste: En praktisk tjeneste og en omsorgstjeneste. Forfatningen (Frikirken 2005) sammenfatter diakonene oppgaver på følgende måte:

(Del 1) Diakonene skal utføre, lede og oppmuntre til medmenneskelig omsorg og fellesskapsbyggende arbeid, og i særlig grad rette denne tjenesten mot mennesker i nød. Menighetens diakonale arbeid ledes av diakonrådet, i samarbeid med eldsterådet.

(Del2) Ved gudstjenester og andre samlinger skal diakonene se til at kirkerommet og de ting som skal brukes, er i orden. Ved nattverd hjelper diakonene til med utdeling av brød og vin. Diakonene skal ha det daglige tilsyne med menighetens eiendom og økonomi. Særlig saker som gjelder eiendom og økonomi, behandles av eldste og diakoner i felles møte (40-41).

Enkelte menigheter har valgt å dele opp diakonrådet i ulike ansvarsgrupper. ”Reglementet for diakonrådet” i Forfatningen (Forfatningen 2005) sier det på følgende måte:

Diakonrådet bør søkes sammensatt slik at de ulike arbeidsoppgavene kan fordeles innen rådet slik at den enkelte gis hovedansvar for sitt område. Rådet velger sin leder som har hovedoppgave å lede og samordne rådets arbeid. Hvis ønskelig, kan diakonrådets oppgaver deles på flere ansvarsgrupper innen diakonatel (49).

En måte å organisere det på er at noen diakoner bli innsatt som forvaltningsdiakoner, og har ansvarsområdet sitt i den praktiske tjenesten. Andre diakoner bli innsatt som omsorgsdiakoner, og har ansvar for omsorgstjenesten i menigheten. Det har i følge diakonal handlingsplan fra 2008 blitt en større bevissthet i diakonrådene og å utføre omsorgs- og fellesskapsbyggende arbeid. Noen menigheter har egne omsorgsdiakoner som i varierende grad er knyttet til diakonrådet for øvrig (Frikirken 2008:82). Omsorgsdiakonenes arbeidsoppgaver er knyttet til besøkstjenesten i menigheten og samtaler med mennesker som har behov for det.

3.4.1 Diakonrådets oppgaver

Dette avsnittet ser nærmere på diakonrådets oppgaver.

Diakoni som en omsorgstjeneste, der medmennesket er i sentrum og fellesskap er forutsetning for diakoni, skal ha et særlig fokus i denne oppgaven. Forfatningen (Frikirken 2005) uttrykker tydelig at diakonrådet har ansvar for å lede, utføre og oppmuntre til medmenneskelig omsorg og fellesskapsbyggende arbeid. I de fleste menigheter har ikke diakonrådet ansvar for

fellesskapsbyggende arbeid som menighetsfester eller andre fellesskapsbyggende aktiviteter. Men diakonene skal være tilstede under gudstjenester, eller andre fellesskapsbyggende samlinger for menigheten. Diakonrådet skal også tilrettelegge for at kirkerommet er klart for aktivitetene som skjer i menigheten, slik det står i punkt 4. I noen menigheter kan diakonrådet ha spesielt ansvar for enkelte aktiviteter.

I utredningen om "Diakoni i vår kirke" (Frikirken 1981) ble ulike arbeidsoppgaver til diakonrådet presentert. Komiteen fra 1981 legger vekt på at diakoni retter seg mot mennesker, og menneskers forståelse av diakoni vil prege arbeidsoppgavene til diakonrådet. Komiteen understreker i tillegg at diakonrådets praktiske tilretteleggelse av gudstjeneste, forvaltningsansvaret av menighetens økonomi og eiendom, er sentrale og viktige arbeidsoppgaver for diakonrådet. Nedenfor blir arbeidsoppgavene til diakonrådet presentert. Arbeidsoppgavene er sitert fra Forfatningen (Frikirken 2005), og står i kursiv skrift, og beskrivelsen av arbeidsoppgavene er hentet fra dokumentet av diakonikomiteen (Frikirken 1981:13-14). Det som ble presentert i denne utredningen kan fortsatt anses som gjeldende for beskrivelsen av oppgavene som diakonrådet har.

1. Lede menighetens diakonale arbeid i samarbeid med eldsterådet (Frikirken 2005:48).

Diakonrådet er en bibelsk begrunnet tjeneste i menigheten slik som også eldsterådet er begrunnet i bibelen. Diakonrådets særlige oppgave å lede det diakonale arbeidet i menigheten. Tjenesten markeres i menigheten ved at man blir innsatt til diakon (13). Innsettelsen av diakoner er en handling som skjer i gudstjenesten. Det er faste ledd som følges i innsettelseshandlingen. Da blir diakonene gitt myndighet til å utføre den tjenesten de er satt til. Den som forretter innsettelsen sier til personen som man innsetter:

Den allmektige Gud, vår Herre Jesus Kristi Far, som har frelst deg/dere og kalt deg/dere med et hellig kall, betror deg/dere fra nå av tjenesten som.... (diakon) Gå med frimodighet til den tjeneste du/dere er kalt til, i vår Herre Jesus Kristi navn. Vi vil nå be om Herrens velsignelse over deg/dere i din/deres tjeneste (Frikirken :2).

2. Legge til rette alle praktiske forhold ved gudstjenester og andre samlinger og medvirke til at menighetens foreninger og grupper får beste mulige arbeidsforhold (Frikirken 2005: 48).

En sentral oppgave for diakonrådet er tilretteleggelsen av det praktiske før, under og etter gudstjenesten eller andre samlinger. En annen viktig side ved gudstjenesteoppgaven er å hjelpe de møtesøkende med å finne seg til rette, samt å ønske velkommen og gi nødvendig informasjon til de møtesøkende. Diakonen kan

også være deltagende i forbindelse med nattverd og dåp. Diakonrådet bør særlig legge til rette for de behov mennesker med funksjonshemming måtte ha (14).

3. *Forvalte menighetens økonomi og føre tilsyn med dens eiendom i samsvar med menighetens vedtak* (Frikirken 2005: 48).

Det er diakonrådet som har det daglige ansvaret for menighetens økonomi og å holde seg orientert om menighetens økonomiske situasjon til enhver tid. Diakonrådet har ansvar for å utarbeide budsjettforslag for menigheten og gjøre tiltak som trykker menighetens økonomi (14). I noen menigheter har eldsterådet tatt mer del i den økonomiske styringen av menigheten, enn det de gjorde før. Diakonrådet har det daglige ansvaret for menighetens eiendom og vedlikehold av eiendommen (14).

4. *Utføre, lede og oppmuntre til medmenneskelig omsorg og fellesskapsbyggende arbeid og i særlig grad rette denne tjenesten mot mennesker i nød* (Frikirken 2005:48).

Diakonrådet har ansvar for menighetens omsorgsarbeid. I diakonrådet bør det legges vekt på å utvikle menighetenes diakoni. Det oppfordres til å ha kontakt med ulike institusjoner og sosialkontoret i nærområdet, for å samarbeide om omsorgsoppgaver. Diakonrådet har som oppgave å fremme menighetens engasjement for omsorgsoppgaver for eksempel gjennom kurs- og møtevirksomhet. I menighetene finnes det syke og gamle som har forskjellige behov. Disse bør diakonrådet særlig ha et øye med og legge til rette for at deres behov blir dekket. Diakonrådet skal stimulere menighetens omsorgsarbeid (14). I utredningen fra 1981 ble det spesielt oppfordret til å ta kontakt med sosialkontoret og institusjoner for å styrke diakontjenesten i menigheten. I de fire menighetene jeg undersøkte hadde ingen kontakt med sosialkontoret eller institusjoner. To av menighetene hadde kontakt med frivillighetstjenesten i området. Det var frivillige i menigheten som var engasjert i det arbeidet. Behovet til menighetens syke og gamle blir ofte dekket gjennom frivillige, eldsterådet eller diakonrådet som besøker og hjelper til med ulike tjenester.

3.4.2 Diakoni – hele menighetens oppgave

Frikirken ønsker å være en "alt i ett" kirke. En "alt i ett" kirke forstås som at medlemmene har ansvar for menighetenes arbeid. På hjemmesiden står det uttrykt på denne måten:

Frikirken ønsker å være en "alt i ett-kirke", der medlemmene i fellesskap kan møte utfordringene til evangelisering og ytremisjon, og alle andre oppgaver som en sann og tro kirke skal utføre. Medlemmene engasjerer seg i like arbeidslag, uten at fellesskapet i menighet og gudstjenesteliv blir oppsplittet (Frikirken 2010).

Et viktig synspunkt ved Frikirkens diakontjeneste er at kallet til diakoni er hele menighetens ansvarsoppgave. Diakonene er innsatt og kalt til den særlige diakontjenesten. I tillegg til den særlig diakontjenesten er hele menigheten knyttet til kallet om diakoni (Frikirken 2008:82).

Hvorfor menigheten blir kalt til den allmenne diakontjenesten blir uttrykt i ”Diakonal handlingsplan” (Frikirken 2008) på følgende måte:

Diakoni er en del av den kristen kirkes svar på Guds kjærlighet til menneskene, og et resultat av Den Hellige Ånds gjerning i kirken. Diakoni er en del av Guds plan med kirken og enkeltmennesker. Den kristen kirke skal utgjøre en helhet som ivaretar både forkynnelse av forsoningsverket og omsorg for menneskenes velferd. Hvis ikke begge perspektivene er til stede i kirkens liv gis det et innsnevret bilde av Guds kjærlighet til menneskene (Frikirken 2008:82).

Det ble spesielt understreket på Synodemøte i 1981 at ”diakoni er hele menighetens sak og ikke en spesialoppgave gitt et fåtall” (Kristiansen 1994:15). Frikirkens diakoni blir uttrykt gjennom omsorgsoppgaver, fellesskapsbyggende arbeid og sjelesorg (9). Frikirkens forståelse av diakoni kommer til uttrykk i Diakonikomiteens innstilling og Arne Kristiansens sin bok.

Begge kildene uttrykker at diakoni er en følge av Gud kjærlighet:

Diakoni er en nødvendig og integrert del av kirkens væremåte, et vitnesbyrd om Guds kjærlighet og til vilje i praktisk handling og tjeneste, blant enkeltmennesker og samfunn (Kristiansen 1994:14).

I Diakonikomiteens innstilling blir det uttrykt på følgende måte:

Vi ønsker imidlertid å understreke at all diakonal tjeneste må begynne i menigheten. Samtidig kan ikke diakonien stanse der. Fordi den skal være en refleks av Guds kjærlighet (Frikirken 1981:10).

Menigheten er et fellesskap som sammen skal være i tjeneste for hverandre. Frikirken mener at diakoni er alle troendes ansvar fordi, det vitner om Guds kjærlighet. En menighet består av troende og derfor er alle kalt til diakonitjenesten, fordi det uttrykker Guds kjærlighet i praktiske handling til mennesker.

Menighetens medlemmer skal sammen utfylle hverandre og utgjøre en helhet som formidler Guds ords kjærlighet til mennesker, slik den er uttrykt gjennom Jesu liv og forsoningsverk (Frikirken 2008:81).

3.4.3 Frikirkens diakonale arbeid

I årenes løp har Frikirken vært involvert i mye diakonalt arbeid utenfor kirkens vegger. I følge Arne Kristiansen ble det sagt at Frikirken var tidlig ute med å markere bibelsk menighetsdiakoni (Kristiansen 1994:17). Det finnes gode eksempler på diakonalt engasjement som har hatt samfunnsmessig betydning (17), for eksempel drift av barnehjem og sykehjem. I Finnmark drev Frikirkens Finmarksmisjon arbeid fra 1900- 1950. De drev flere sosiale

institusjoner som fiskerhjemmet i Gamvik, barnehjemmet i Korsfjord og pleiehjemmet i Kåfjord (Solberg 2002:111).

”Frikirkens hjem for eldre” ble drevet fram til 1991 på Holtet i Oslo. Fremdeles er Frikirken engasjert i et eldrehjem i Nord Norge som heter Nordtun HelseRehab. Det er en diakonal helseinstitusjon i Meløy kommune, og er en organisert stiftelse knyttet til Frikirken. Synoden er med å velg styreleder og 3 styremedlemmer. Nordtun har også ansatt en diakon i 100%stilling.

Det er ingen av Frikirkens menigheter per dags dato som har en ansatt diakon, men det har det vært tidligere. Oslo Østre Frikirke og Kristiansand Frikirke har hatt ansatt diakoner i 50 % stillinger. I følge Jan Gossner, som var pastor i Kristiansand Frikirke den gang de hadde en ansatt som diakon, sier: ” Jeg er stolt over at vi ansatte diakon, som den første kvalifiserte diakon i Frikirken i nyere tid” (e-post: 16.08.2010). Det forteller litt om at det ikke er vanlig å være ansatt som diakon i Frikirken. Kristiansand hadde en person i 50%stilling som diakon og 50%stilling som menighetsarbeider. Arbeidsoppgavene til diakonen var:

- fellesskapsbyggende arbeid
- motivere og forkynne om diakoni, på gudstjenester og møter
- arbeide for at den diakonale dimensjon skulle bli mer levende i menigheten
- rekruttere frivillige
- være med "Sorg om omsorg", fellesarbeidet med grupper for etterlatte i Kristiansand
- ha kontakt med andre diakonale tiltak i byen
- delta i samlinger for diakoner i Dnk av og til.

Diakoner som har vært ansatt i menigheter har hatt arbeidsoppgaver som hovedsaklig inneholder omsorgsarbeid og fellesskapsarbeid slik det som det blir uttrykt i Forfatningen (Frikirken 2005) under diakonrådets oppgaver: ”Utføre, lede oppmuntre til medmenneskelig omsorg og fellesskapsbyggende arbeid og i særlig grad rette denne tjenesten mot mennesker i nød” (40). De diakonale oppgavene er først og fremst rettet mot menighetens medlemmer.

3.4.4 Oppsummering av diakontjenesten

I avsnittet 3.4 har jeg tatt utgangspunkt i Forfatning (Frikirken 2005) for å se på diakontjenesten. I diakontjenesten legges det vekt på økonomisk kirkeforvaltning og kirketjenerfunksjon, i tillegg til at det skal være en omsorgstjeneste. Denne forståelsen av diakoni er annerledes enn Dnk som de fleste har kjenneskaper til. Diakontjenesten er en frivillig tjeneste i Frikirken. Det har blitt mer vanlig de siste årene å dele diakontjenesten i to. Noen

blir innsatt til omsorgsdiakoner og noen til forvaltningsdiakoner. Dette har blitt gjort for å få større bevissthet rundt omsorg og fellesskapsbyggende arbeid i menighetene.

Frikirken legger vekt på at diakoni skal være en integrert del av menigheten gjennom omsorg for medmennesker og fellesskapsbyggende arbeid. Diakoni er en følge av Guds kjærlighet og på den måten er diakoni integrert i menigheten. Det blir viktig å finne ut om Forfatningens (Frikirken 2005) forståelse av diakontjenesten er lik slik menighetene beskriver det. Hvorvidt omsorgsdiakoni er integrert når det i mange menigheter ikke er en organisert omsorgstjeneste, er et spørsmål jeg vil ta med til analyse og drøfting.

3.5 Medlemskap i Frikirken

Frikirkens viktigste arbeid er menigheten. Menigheten består av mennesker som selv melder seg inn. For å bli medlem må man være døpt. Det er et grunnleggende kriterium for å bli medlem i Frikirken (Frikirken, Dnk 2006³).

Frikirken opererer med tre ulike typer medlemskap: fullt medlemskap, begrenset medlemskap og menighetens barn. Frikirken tror menigheten er et fellesskap hvor Gud ønsker at mennesker skal være en del av. Frikirken viser ofte til fellesskapet de første kristne hadde. På følgende måte uttrykkes det i en brosjyre om medlemskap i Frikirken:

De første kristne holdt sammen. De møttes regelmessig fordi de trengte hverandre. I menigheten fikk de lære mer om den Jesus de trodde på. Der kunne de be sammen. Og der delte de med hverandre. For de første kristne var det å være en kristen og å være med i menigheten to sider av samme sak. Derfor beskriver de også menigheten som en kropp hvor Jesus Kristus er hodet. En finger har forbindelse til hodet ved å være festet til kroppen. Og en kristen har forbindelse med Jesus Kristus nettopp ved å være festet til de andre som har den samme troen (Medlemskap:4).

Frikirken mener at menighetens fellesskap er viktig for å få hjelp til å tro på Jesus og leve som kristen. Det er et sted man ber sammen og blir bedre kjent med Jesus. Menighetene trenger medlemmene slik at de kan være til hjelp for andre. I menigheten får man brukt nådegaver, tid, krefter og ressurser for å fremme Guds rike. Dette er grunner som Frikirken trekker fram for å fortelle hvor viktig menighetsfellesskapet er. Menighetens fellesskap har også betydning for diakonien i menighetene.

Frikirkens ordning for medlemskap er noe annerledes enn andre kirkesamfunn. Det betales ikke medlemskontingent i Frikirken. Man tror at medlemmene ønsker å bruke tid i menigheten og bidra med økonomiske gaver.

---

³ To kirker – en tro. En sluttrapport med forslag til avtale mellom Den norske kirke og Frikirken. Avtalen ble ikke vedtatt.

3.6 Frikirkens størrelse og arbeid

Frikirken har menigheter over hele landet. Til sammen er det 84 menigheter fra sør til nord med 22 000 medlemmer. I tillegg har Frikirken ansvar for to barnehager.

I fellesskap driver Frikirkens menigheter et omfattende arbeid med misjonsarbeid som kalles Frikirkens Israels- og ytremisjonen, og Landsmisjonen som jobber med evangelisering og menighetsplanting i Norge. Frikirken har også en barne- og ungdomsorganisasjon som kalles FriBU,. Det er en ressurs for barne- og ungdomsarbeidet som finnes i de ulike menighetene.

Frikirken driver også to skole. Fredtun folkehøgskole ble etablert 1921 først som ungdomsskole og ble senere folkehøgskole. Høgskolen i Staffeldtsgate driver de i samarbeid med Normisjon. Høgskolen utdanner ledere til kirke og samfunn. Det er menighetene i fellesskap som har ansvar for å støtte dette arbeidet både økonomisk og praktisk.

For tiden er det ingen menigheter som har ansatt diakon. Diakontjenesten er en frivillig tjeneste og av den grunn er det ikke vanlig at det er ansatt diakoner i menighetene. I årenes løp har det vært ansatt to diakoner i Frikirkens menigheter.

3.7 Oppsummering

Dette kapitlet har gitt en beskrivelse av Frikirken. Kapitlet har i hovedsak omhandlet Frikirkens historien, og organiseringen av eldstetjenesten og diakontjenesten. Kapitlet har også sagt noe om hvor viktig fellesskapet er for Frikirkens menigheter. Det har vært nødvendig å gi en bred beskrivelse av kirkesamfunnet, da det vil være grunnlaget for den videre drøftingen og analysen av funn i intervjuene. Dette kapitlet vil også være viktig for å kunne se sammenhengen mellom den offisielle tenkningen til Frikirken og det som uttrykkes i menighetene, og det har også gitt svar på Frikirkens forståelse av diakoni og diakontjenesten.

4 Beskrivelse av menighetene

I dette kapittelet gis det en presentasjon av menighetene som ble undersøkt. I hver menighet har jeg intervjuet eldsterådsleder, diakonrådsleder og pastor. Menighet 1 og 4 er storbymenigheter og menighet 2 og 3 er menigheter på Sørlandet.

4.1 Menighet 1

Storbymenighet 1 er en aktiv menighet som har mange tilbud for barn, unge og voksne. Det er en generasjonsmenighet, med en stor del eldre medlemmer. Nærmiljøets beboere er i stor grad innvandrere, og dette reflekteres noe ved et økt mangfold av medlemmer med flerkulturell bakgrunn. Likevel, beskrives menigheten av en informant som ”beste borgelig”, da mest med tanke på økonomi.

Menighetens viktigste oppgave er i følge en informant: ”Å være et åndelig hjem, møtepunkt for mennesker, at det er gode relasjoner mellom medlemmene” (Menighet 1).

De har en tradisjonell diakontjeneste som er delt mellom forvaltningsdiakoner og omsorgsdiakoner. Diakonrådet består av 5 diakoner, og de tar seg av den praktiske tjenesten ved gudstjenestene og det økonomiske ansvaret for menigheten. Organiseringen av tjenesten beror seg på rullering med en ansvarsmåned for hver diakon, hvor de i samarbeid med kirketjenere har oppgaver tilknyttet gudstjenestene. De skal også være til stede hvis det er spesielle arrangementer i kirken.

Menigheten har også 6 omsorgsdiakoner som er en del av omsorgs- og besøkstjenesten i samarbeid med eldsterådet. Deres primære oppgave er å besøke syke og gamle som ikke kan komme til kirken. På spørsmålet om hva menighetens diakonale arbeid er, trekkes forvaltningsarbeidet særlig fram.

4.2 Menighet 2

Menigheten er en aktiv menighet og har fått en oppblomstring de siste årene med flere aktive medlemmer. De ønsker at gudstjenesten skal være menighetens samlingspunkt og har mange folk i tjeneste på søndager.

Menighetens diakonrådet består av 3 diakoner. Menighet 2 opererer med menighetsrådet, som består av eldsteråd og diakonråd, som det faste samlingspunktet for diakonrådet. Diakonrådet har ingen faste møter utenom menighetsrådet, men organiserer ekstra møter ved behov.

Tidligere møttes diakonrådet hver 4. uke, men nå møtes de hver 8. uke til menighetsråd.

Når vi har eldsteråd og menighetsråd slik vi har det. Det vil si at diakonrådet ikke har noen egne samlinger sånn på papiret i alle fall. Det vil si at de tar litt ting inni mellom, som de tar egne møter på. Det går mest på det praktiske som skjer rundt i huset egentlig. Så de reine diakonmøtene er egentlig vekk. Men både eldsterådet og

diakonrådet setter pris på sånn det er nå, og vil ikke tilbake til sånn det var med adskilte møter. Vi ønsker å være sammen som ledelse (Menighet 2).

Menighet 2 ønsker å se på diakonrådet og eldsterådet som menighetenes ledelse, og fokuserer på felles arbeid. Eldsterådet og diakonrådet organiserer grupper - tjenester under seg, der menighetens medlemmer har en tjeneste.

Med tanke på hva som kan gjøres annerledes i tiden framover, er det to temaer som utmerker ved intervjuene i menighet 2. For det første det å bevisstgjøre andre i menigheten om hvilken rolle diakonene har, og da spesielt med tanke på den praktiske tjenesten. For det andre er det et ønske om å nå ut til lokalbefolkningen på en annen måten enn de gjør nå.

4.3 Menighet 3

Dette er en generasjonsmenighet, som de siste årene har det opplevd en økning av barnefamilier. Barne- og familiearbeidet er omfattende. Menighetens viktigste oppgave er å nå ut med evangeliet, samt å utøve omsorg for hele mennesket. Menighet 3 samarbeider med andre foreninger i bygda om for eksempel friluftsgudstjenester, og de er opptatt av at menighetens medlemmer skal delta i andre foreninger for å vise at man bryr seg.

Menighet 3 har en tradisjonell tenkning rundt diakontjeneste. Diakoner har først og fremst oppgaver som retter seg mot det praktiske, som økonomi og se til at bygningsmassen er i god stand. Det er ikke noe organisert omsorgstjeneste utenom en besøksgruppe, som ikke ligger under diakonrådet, men tilhører eldsterådets ansvarsområder. Diakonrådet består av 6 diakoner, og er organisert ved at de rullerer på ansvarsuker. Har man ansvarsuke, er oppgaven å se til at det er ryddig i kirken, om nødvendig måke snø og være til stede hvis det er møter som tar plass i kirkebygget. I tillegg må man være tilstede på gudstjenesten. Det er alltid to diakoner som har tjeneste på søndagens gudstjeneste.

Diakonrådet har møter en gang i måneden, og lederen har ansvar for å kalle inn til møter, lage sakslister og følger opp sakene i etterkant av møtet. Hvis det skal kjøpes inn eller bestilles noe, er dette leder diakonrådet sitt ansvar.

4.4 Menighet 4

Menighet 4 er en stor menighet. Menigheten har et stort barne- og ungdomsarbeid, og i de siste 8 årene har de særlig lagt vekt på utvikling i barnearbeidet. De har et stort kirkebygg og det er godt tilrettelagt for mange aktiviteter på samme tid.

Menighet 4 ser på seg selv som en inkluderende og gjestfri menighet. Det kommer nye mennesker på gudstjeneste nesten hver søndag. De ønsker at menigheten skal ha et inkluderende fellesskap, og det jobbes med relasjoner og å få folk inn ulike grupper i

menigheten. Menigheten har mellom 20-30 nasjonaliteter som er på gudstjenestene.

Diakonrådet er delt inn i ansvarsområder vedrørende økonomi, renhold, byggningsmassen, teknisk og gudstjenestedrift. Hver diakon har et eget område som de har ansvar for.

Diakonrådet består av 6 diakoner. Det er den praktiske tjenesten som er organisert.

Besøktstjenesten er ikke satt i system, men nå pastor eller eldsterådet ser noen behov, er de bevisste på at det settes i gang hjelpende tiltak. Diakonene skal ha lederevner og skal administrere det diakonal arbeidet i menigheten. Det diakonale arbeidet er da særlig knyttet til den praktiske tjenesten.

Menighet 4 ønsker å få et diakonråd som er knyttet til omsorgstjenesten.

Det er jo det som jeg opplever som det mest utfordrende og det svakeste punktet og vanskeligste punktet på en måte. Det som vi aldri har fått til, i særlig grad her, det er nettopp å få noen hovedansvarlige til den biten (Menighet 4).

Våren 2010 ble det satt i gang et tiltak for å starte en organisering av omsorgstjenesten. I menigheten skjer det mye omsorgsarbeid og tanken bak organiseringen er å få en oversikt over hva som skjer av omsorgsarbeid i menigheten. Dette ønsker de å gjøre for å lage en møtearena for dem som har en omsorgstjeneste. Initiativtakeren til organiseringen sa følgende: ”En del føler seg nok litt alene i tjenesten sin. Og det er ikke en tjeneste som er pålagt de eller at de har fått den av menigheten. Det er en tjeneste de har tatt selv” (Menighet 4).

Arbeidet var ikke igangsatt når jeg var der i februar, men arbeidet skulle starte i løpet av våren. For å kunne drive arbeidet så de for seg å ha 2 personer som ledere. En leders oppgave ville være å administrere og få informasjon om arbeidet ute i menigheten, og få tilbakemelding hvis noen ser behov i menigheten som bør dekkes. I tillegg ønsker de en omsorgsperson som ser behovene. Omsorgsdiakoniet, som de kaller det, skal ikke gå inn i omsorgsoppgavene selv, men de skal se behovene og legge tilrette for at de som trenger hjelp får det. I tillegg skal de være en støtte for dem som har en omsorgstjeneste i menigheten.

5 Analyse og drøfting

5.1 Hva er diakoni?

Dette avsnittet omhandler informantenes forståelse av begrepet diakoni. De ble spurt om deres egen tolkning av diakonibegrepet, og svarene vil være med på å gjøre rede for hvordan diakonibegrepet kommer til uttrykk i menighetssammenheng.

5.1.1 Diakoni som omsorg

Det er omsorg for mennesker. Og at mennesker får lov til å komme som de er og bli tatt i mot. Med større eller mindre skavanker, skader, uvaner og vaner. Det er omsorg for hele mennesket (Menighet 1).

Det er en samlet oppfatning at betydningen av diakoni er omsorg. Informantene hadde en forståelse av at diakoni handler om omsorg for medmennesker som uttrykkes på ulike måter. Det er et gjennomgående tema at omsorg handler om å være medmenneske og det å se andre mennesker. En informant uttrykte at å se mennesker, da skulle ikke vedkommende oppleve at man var i fokus, men at man ble sett på en likeverdig måte, på tvers av aldersgrupper. Diakoni ble også beskrevet på denne enkle måten: ”Det er å jo det å være et medmenneske”(Menighet 3). Å være et medmenneske er noe alle kan og det er uavhengig om det er innenfor en organisert diakontjeneste eller ikke. Korslien uttrykker det slik: ”Alle mennesker er skapt til å være medmennesker, og alle er avhengig av hverandre som medmennesker” (Korslien 2009:16).

Diakoni er de som besøker syke, og de som har en ekstra tjeneste i forhold til å ta være på... og ha omsorgsfunksjon (Menighet 1).

Diakoni beskrives også som omsorg for syke og eldre i menigheten. Flere menigheter har en organisert besøktjeneste. Det er god diakoni: ”Jeg synes, det som heter omsorgsdiakoner og besøktjeneste er god diakoni”(Menighet 1). Eldre og syke i menigheten får besøk av omsorgsdiakoner, menighetens eldste eller pastor. Hvis medlemmer ikke har mulighet til å komme til kirken, får de besøk av eldste eller omsorgsdiakon, og kan motta nattverd og en andakt.

Men selvfølgelig også oppsøke dem som har spesielle behov, det å ivareta spesielle behov (Menighet 4).

Diakoni er også omsorg gjennom tilrettelegging for dem som har spesielle behov. Spesielle behov kan blant annet være sykdom, mennesker med fysisk funksjonsnedsettelse eller mennesker med utfordringer knyttet til sorg. Diakoni er å se til at mennesker med disse behovene finner seg til rette på gudstjenesten, eller at de får hjelp i hverdagen. Å tilrettelegge

for dem som har spesielle behov, har betydning for at mennesker skal oppleve tilhørighet i fellesskapet. Korslien skriver: ”Mennesker med fysiske eller psykiske funksjonshemninger kan trenge spesiell tilrettelegging for at de skal oppleve å være en del av fellesskapet” (Korslien 2009:18).

Det er interessant at alle uttrykker diakoni på denne måten. Men når det kommer til hvordan diakoni uttrykkes i den organiserte tjenesten, blir det uttrykt som en praktisk tjeneste eller en tjeneste som omhandler noe annet, slik eksempelvis menighet 2 uttrykker det:

Når jeg tenker diakoni uavhengig av Frikirken, så tenker jeg hjelpearbeid, besøke gamle og syke. Jeg forbinder det med det, rent uavhengig. Nå har jo jeg fått sett litt hva det dreier seg om i Frikirke sammenhenger og (Menighet 2).

Dette vil jeg komme mer inn på i avsnittet som omhandler den praktiske tjenesten.

5.1.2 Diakoni som ledelse

Det vil si ledelse er også omsorg. Det er faktisk omsorg. (...) Det er å se andre, motivere andre og samtale med andre. Det er faktisk omsorg. Derfor sier jeg, jeg er den typen som blir diakon i den sammenheng (Menighet 2).

Flere av informantene nevnte diakoni som en ledelsesoppgave. Diakoni som ledelse trekkes fram som en del av diakontjenesten, og det handler om å være en tydelig leder for andre. Det var særlig to menigheter som la vekt på dette aspektet. Ledelsesoppgavene går ut på å administrere virkegrenene som de har ansvar for. Diakonrådet organiserer grupper under seg. Disse gruppene har ansvar på gudstjenesten, og er for eksempel kirketjener eller lignende. Diakonenes oppgaver blir å følge opp de som har tjenester. Diakonrådet er en del av menighetenes ledelse og har ansvar for å følge opp lederne i sin ansvarsgruppe.

”Da er det viktig at vi som menighetens ledelse, både diakonråd og eldsteråd, bruker tid på å følge opp lederne, motivere ledere og kanskje begrense lederne” (Menighet 2).

Intervjuene viste at menighetens besøktjeneste ikke ble fulgt opp av menighetens diakonråd, men det lå under eldsterådet eller som en egen gruppe uten å være underlagt en spesiell tjeneste. Dette er en tjeneste som burde være underlagt diakonrådet da det er en klar diakonal oppgave, spesielt når man ser på informantenes svar på hva diakoni er.

De som sitter i diakonatet, de bør ha lederevner til å lede og administrerer det diakonale arbeidet... De som sitter i diakonatet bør ideelt sett ha strategiske ledelsesevner, slik at de kan lede og ha en helhetlig tenkning omkring dette og utvikle det. Slik at det diakonale mer og mer gjennomsyrrer menighetstenkning som helhet (Menighet 4).

Slik som menighet 4 uttrykker, vil strategisk ledelse være med å styrke det diakonale arbeidet i menighetene. En strategisk ledelse vil være til hjelp for å se behovene i menighetene som

ikke andre ser. Antakelig vil diakontjenestens mangfold av oppgaver vil bli styrket hvis diakonrådet blir en tydeligere ledertjeneste.

5.1.3 Diakoni som bønnnetjeneste

Dette er en tjeneste som særlig menighet 1 beskriver og de ønsker å få diakonen inn i gudstjenesten. Menighet 1 beskriver diakoni som bønnnetjeneste. Opplever mennesker ensomhet eller tunge byrder i livet kan forbønn være til oppmuntring. Da er bønnediakoner, som menighet 1 snakker om, en måte å uttrykke diakoni på. Mennesker kan komme til forbønn hos diakoner under gudstjenesten. Det er ikke en forbønnshandling for hele menigheten, men det er forbønn for den enkelte som trenger det.

Vi skal bruke dem mer i gudstjenesten. At etter gudstjenesten så kan folk komme til forbønn. Og det er vesentlig at det er en tjeneste som er på plass. Sånn at hvis man ønsker forbønn, så bør man ikke løpe rundt for å få tak i dem. Men at det er et stående tilbud, synes jeg er verdifullt (Menighet 1).

Deltar diakonene på gudstjenesten på denne måten, kan det være med å synliggjøre at diakoner ikke bare har praktiske oppgaver. Deltar diakonene med forbønn på gudstjenestene ser menighetene mer av diakontjenestens omfang.

5.1.4 Diakoni som praktisk tjeneste

I Frikirken har vi en bestemmelse om diakoni som er tredelt. Og det kan jeg slutte meg til. Diakonene har ansvar for økonomi- og økonomi forvaltning, økonomistyring for det første. For det andre praktiske, administrative oppgaver. Og for det tredje, skal også se til, skal vi si, det mer klassiske diakoni, det karitative – omsorgs biten. Så jeg ser alle de tre funksjonene og de er riktige. Og jeg synes Frikirken har en veldig god tenkning omkring diakonien med disse tre hovedområdene (Menighet 4).

Som tidligere kapitler viser, favner diakontjenesten et stort området ved at den inneholder både en praktisk tjeneste og omsorgstjeneste. Diakoni som praktisk tjeneste er organisert etter faste rammer og er en aktiv tjeneste i menighetene. Intervjuene viser at det er den praktiske diakonitjenesten som er mest gjeldende i menighetene. Det er det praktiske aspektet diakoni forbindes med i Frikirken.

Hva diakoni er, og hva vi her i Frikirken har lagt i det, det er teknisk drift av menigheten. Alt som gjelder, alt fra praktisk til å ta seg av bygget (Menighet 4).

Diakoni i Frikirken er også en praktisk tjeneste som inneholder administrative oppgaver, budsjettplanlegging og kirketjeneroppgaver. For mange er diakoni både en omsorgstjeneste og en praktisk tjeneste,

For meg, jeg vet jo at Frikirken sier at diakoni er todelt. En praktisk del også er det en omsorgs sak. Så for meg så er det egentlig begge deler, absolutt (Menighet 4).

En tolkning av diakoni er at det er en tjeneste ved bordene. En respondent trekker fram den tolkningen for å begrunne diakoni som en praktisk tjeneste. Det er tydelig at tjenesten som den er i dag, med dens innhold, er en god tjeneste.

Det er noen som har omsorg for det praktiske. Det kan man jo lede ut fra det at diakonene var tjenere ved bordene. Så det praktiske går mye på hus og eiendom, så andre behøver ikke tenke på det. Det er ikke så gærent det (Menighet 2).

Frikirken har en veldig god tenkning omkring diakonien først og fremst med disse tre hovedområdene (Menighet 4).

Informantene som trekker fram ”tjenesten ved bordene” tenker særlig på tolkningene av Apg 6 som det blir vist til i kapittelet 2.5 i oppgaven. Den praktiske tjenesten som forvaltningsdiakoner utfører er nødvendig for menighetens virke og bør ikke fjernes. Den bør ikke ha mindre fokus i menighetene. Diakoni som en praktisk tjeneste er en godt innarbeidet tjeneste i menighetene, og det kan beskrives som omsorg uttrykt på en annen måte. Det er omsorg for det praktiske, og forvaltningsdiakonene legger til rette og tar vare på medlemmene i menigheten gjennom den praktiske tjenesten. Allikevel bør Frikirkes Forfatning vurdere om terminologien ”forvaltningsdiakoner” er saksvarende eller om diakonibegrepet bør forbeholdes omsorgsdiakoner.

5.1.5 Drøfting av funn i lys av teori

Diakoni som omsorg er det første temaet som jeg ønsker å drøfte. Forfatningen sier:

”Diakonene skal utføre, lede og oppmuntre til medmenneskelig omsorg og fellesskapsbyggende arbeid, og i særlig grad rette denne tjenesten mot mennesker i nød” (Frikirken 2005:40). Her blir det ikke gitt en definisjon av diakoni, men ut fra arbeidsoppgavene til diakonene er det mulig å få en forståelse av hva som ligger i diakonibegrepet. Det nevnes tre ord i momenter: ledelse, medmenneskelig omsorg og fellesskapsbyggende arbeid. Frikirkens diakoniforståelse inneholder disse momentene, og har klare likhetstrekk med informantenes forståelse av diakoni. Det som er interessant er at få av de spurte informantene hadde kjennskap til Frikirkens offisielle tenkning rundt diakontjenesten. Informantene hadde kjennskap til at diakontjenestens innhold omfatter praktisk tjeneste og omsorgstjenesten, men de kunne ikke gjøre rede for hva Forfatningen (Frikirken 2005) sier om omsorgsaspektet ved diakonrådets oppgaver.

Frikirkens egen Diakonal handlingsplan (Frikirken 2008) forteller om Jesus som den første diakon. Det legges særlig vekt på Jesu omsorg for andre der ”han i ord og handling tjener andre”(Frikirken 2008:81). I Dette dokumentet beskrives diakoni slik informantenes forståelse av diakoni er. Av den grunn vil det være viktig at Frikirkens forståelse av diakoni

som medmenneskelig omsorg også kommer fram i menighetene og at dokumenter som ”Diakonal handlingsplan” (Frikirken 2008) og blir gjeldende for menighetene.

Informantene uttrykte: ”men her i Frikirken er det noe annet”. Jeg synes det er tankevekkende, for man ser at Frikirken i utgangspunktet har en helhetlig tenkning rundt temaet, men medlemmene av diakonrådene kjenner ikke til Forfatningens retningslinjer (Frikirken 2005). Flere av diakonrådets ledere hadde ikke lest Forfatningen (Frikirken 2005). Kjenner man ikke til diakontjenestens innhold, forsvinner bevisstheten om den helhetlige diakontjenesten. En mulig forklaring for at Forfatningen (Frikirken 2005) ikke har tyngde i menighetene kan være fordi tjenesten er godt organisert og tradisjonsrik. Som diakon går man som oftest inn i en tjeneste som har fungert lenge, og man gjør stort sett slik man alltid har gjort. På den måten blir ikke Forfatningen (Frikirken 2005) i stor nok grad toneangivende for diakontjenestens organisering, men den tradisjonelle måten å gjøre det på blir rettesnoren.

Diakontjenestens innhold har blitt snevret inn og intervjuene viser tydelig at det bør skje en styrking av diakonibegrepet i menighetene. Sammenhengen mellom teori og praksis spriker. Hvorfor det er et sprik mellom teori og praksis kan ha sammenheng med tradisjoner. Diakontjenestens organisering i menighetene har mye med tradisjoner å gjøre, og slik som intervjuene viste, forbinder man diakontjenesten med den praktiske tjenesten. Flere av informantene forstår diakontjenesten bare som en praktisk tjeneste. Den praktiske tjenesten er nødvendig for at menigheten skal fungere. Diakoni som en praktisk tjeneste kan ikke tas bort, men må være en del av menighetens virke. I menighetene jeg undersøkte fungerte den praktiske tjenesten best. Forfatningen sier om denne tjenesten:

1: Forvalte menighetens økonomi og fore tilsyn med dens eiendom i samsvar med menighetens vedtak. 2: Legge til rette alle praktiske forhold ved gudstjenester og andre samlinger og medvirke til at menighetens foreninger og grupper får best mulige arbeidsforhold (Frikirken 2005:49).

Frikirken begrunner oppgavene som forvaltningsdiakonene utførere utifra Apg 6, og tidligere har man også begrunnet diakonatets opprinnelse i denne teksten. ”Diakoni i vår kirke” (Frikirken 1981) sier om dette: ”Ap.gj. 6, som vi vil anta er en beretning om hvordan og hvorfor den særlige diakontjenesten oppsto” (Frikirken 1981:7). Nyere tolkning viser at diakontjenestens slik vi kjenner den i dag ikke har sin opprinnelse i Apg 6. Diakontjenesten har og sin opprinnelse i de reformerte kirker som oppfattet diakonrådet som et økonomisk og forvaltningsorgan i kirken. Mange steder har dette falt bort da det ble mindre behov for det, men i Frikirken har man valgt å ha diakonrådet som økonomi- og forvaltningsorgan. Det har tidligere i teksten blitt påpekt at dette er en viktig oppgave som bør være med i kirkens arbeid.

Men det må vurderes om denne delen av tjenestene bør være under diakontjenesten eller om oppgavene burde tilhøre en annen tjeneste. En vurdering burde gjøres for å finne ut om denne tjenesten er med på fremme det diakonale arbeidet som er rettet mot omsorg- og fellesskapsbyggende arbeid i menigheten, eller om tjenesten er med på svekke det diakonale arbeidet. Intervjuene viste at diakonrådets oppgaver var særlig rettet mot forvaltningsarbeidet.

Når jeg tenker diakoni uavhengig av Frikirken, så tenker jeg hjelpearbeid, besøke gamle og syke. Jeg forbinder det med det, rent uavhengig. Nå har jo jeg fått sett litt hva det dreier seg om i Frikirke sammenhenger og (Menighet 2).

Det antydes i dette sitatet at diakoni i Frikirken for det meste omhandler de praktiske oppgavene. Diakoni som praktisk tjeneste handler også om å være en tjener for andre. Tjenesten kan sees i sammenheng med omsorgstjenesten, fordi diakonene har en oppgave som legger til rette for at mennesker skal føle seg hjemme på gudstjenestene. Det vil være viktig å bevisstgjøre diakonrådene og medlemmer i menighetene om diakonibegrepets innhold, da det er viktig at medlemmene også forbinder diakoni i Frikirken med omsorg og ikke bare en praktisk tjeneste. Det vil ikke si at det ikke finnes mye omsorgarbeid i menighetene, fordi det er helt tydelig at det er tilstede. Men for det videre arbeidet er det viktig at omsorgstjenesten i menighetene styrkes.

Ved mangelfull kjennskap til diakontjenestens innhold, da også med tanke på menighetens medlemmer, er det en fare for at mennesker som kunne tenke seg en omsorgstjeneste ikke blir fanget opp. Med en større bevisstgjøring rundt begrepet diakoni, styrkes også den allmenne diakontjenesten som handler om å være medmenneske og gi hjelpe til de som trenger det. Den organiserte diakontjeneste er med på å fremelske den allmenne diakontjenesten og kan styrke det fellesskapsbyggende arbeidet i menigheten. Diakoni omhandler mye, men Frikirkens forståelse har blitt snevert inn.

Diakoni som ledelse er også et spennende tema. En av informantene knyttet diakoni til ledelse gjennom veiledning og oppfølging av medarbeidere. Sammen med eldsterådet er diakonrådet en del av menighetens ledelse. Spesielt menighet 1 og 4 var tydelige på at diakonrådet var en del av menighetens ledelse med oppgaver knyttet til administrasjon og økonomi. Diakonrådet har ulike grupper som de er ledere for, som for eksempel kirkeverter, lyd- og bildegruppe og lovsangsteam. Intervjuene viste at diakonene som ser på seg selv som ledere er knyttet til forvaltningstjenesten. Forfatningen (2005) sier at diakoner skal lede omsorgsarbeidet i menigheten. Det er ikke bare forvaltningsdiakonene som er ledere, men diakoner som er knyttet til omsorgstjenesten skal også være ledere. Diakoner som er ledere i omsorgstjenesten leder mennesker fra et sted til et annet. Det kan være å se medmennesker og

hjelpe mennesker til en bedre livssituasjon. Informantene uttrykte dette når diakoni ble beskrevet. LVFs dokument "Misjon i kontekst" (LVF 2010) bruker begrepene "forvandling" og "forsoning" i sin diakoniforståelse. Diakoni som ledelse kan handle om å lede mennesker til forvandling og forsoning. LVF sier om forsoning: "Forsoning er mer enn å fjerne offerets lidelser og omvende undertrykkeren. Forsoning fører folk til et nytt sted og utrunder dem til å leve i fornyende relasjoner og med nytt ansvar" (LVF 2010:45). Diakoni som ledelse vil være å lede folk fra et sted til et annet ved hjelp av forsoning, myndiggjøring og forvandling, slik LVF uttrykker. LVF sine begreper kan være en hjelp til å styrke omsorgstjenesten da denne forståelsen av diakoni omhandler å lede mennesker, og kan være retningsgivende for det diakonale arbeidet i menigheten.

Det er både positive og negative assosiasjoner til begrepet ledelse. Men som en av informantene uttrykker, så handler de om å lede medarbeidere i riktig retning. Det handler om oppfølging og veiledning, og om å delegere ansvar. En del diakoner ser ikke på seg selv som ledere, men som tjenere. Det vil si at oppgavene de har som diakon er tjenesten de har i menigheten. I disse tilfellene gjør diakonrådet alle oppgavene selv i stedet for å være ledere for diakontjenesten. Man ser at dette fungerer veldig godt med tanke på den praktiske tjenesten, men likevel vil det være viktig at diakonen ser på seg selv som en leder.

For omsorgsdiakonene kan det betyr at flere behov blir dekket fordi man har ansvar for diakontjenesten. Det er viktig at man styrker diakonrådets tenkning rundt ledelse, og at diakonene begynner å se på seg selv som ledere. I Forfatningen står det om diakonrådets oppgaver: "Lede menighetens diakonale arbeid i samarbeid med eldsterådet" (Frikirken 2005: 48). Oppgaven som nevnes her kan både styrke og svekke diakonrådet som en del av menighetens ledelse. Det er diakonrådet som burde være ledere av menighetens diakonale arbeid, ikke i samarbeid med eldsterådet, men alene. Det vil tydeliggjøre ansvaret rundt oppgavene og ansvaret vil gjøre flere diakoner til ledere.

Det er nevnt flere ganger at diakonibegrepet er vidt og at det knyttes mange assosiasjoner til begrepet. En av assosiasjonene er bønnestjeneste. I intervjuene ble det nevnt at diakoner, også kalt omsorgsdiakoner, kan bli brukt i forbønnstjeneste under gudstjenestene. En del menigheter har både omsorgsdiakoner og forvaltningsdiakoner. Forvaltningsdiakonene har en synlig tjeneste. Omsorgsdiakonens oppgaver er ofte besøkstjeneste eller samtalestjeneste, og kan anses som en mindre synlig tjeneste. Blir omsorgsdiakonene en del av en forbønnstjeneste under gudstjenesten, kan det være lettere for mennesker å komme i kontakt med dem. Det kan være lettere for mennesker å ta kontakt med omsorgsdiakonene under gudstjenestene enn, for eksempel via telefon eller e-post. Blir diakoner mer synlig i

forbønnstjenesten kan det bli enda større bevissthet om at diakonenes oppgaver er mer flerartet enn kun den praktisk tjeneste. Diakonal handlingsplan (Frikirken 2008) kommer med et forslag til nye retningslinjer for diakoners oppgaver. Det omhandler at diakonene skal delta i planlegging og gjennomføring av gudstjenester: ”5. Delta i planlegging og gjennomføring av menighetens gudstjenester” (Frikirken 2008: 87). Dersom planen kommer opp ved neste synodemøte og denne oppgaven blir vedtatt, vil diakontjenestens omfang av oppgaver bli mer synlig for folk flest.

5.1.6 Oppsummering

”Diakoni her i menigheten blir nok mer litt praktisk rettet” (Menighet 3).

På spørsmålet om hva diakoni er, svarte informantene at det var omsorg, men uttrykt på ulike måter. Jeg synes det er spennende å se at respondentene forbinder diakoni med omsorg, men i tillegg tilføyer de at diakoni i Frikirken dreier seg om noe mer. Som vi ser fra menighet 3, er diakoni i menigheten mer en praktisk tjeneste. Det viser at det er et sprik mellom Frikirkens offisielle tenkning og menighetenes praksis.

Det er viktig for det videre arbeidet med diakonitjenesten at menighetenes medlemmer forbinder diakoni med en omsorgstjeneste. I dag uttrykkes tjenesten i mange av menighetene som en praktisk tjeneste som ikke har noe med omsorg for medmennesker å gjøre, men en tjeneste for bygget.

Det å blande disse to diakoniene sammen, altså det tekniske og omsorgsdiakoniatet, det er skivebom. Det nytter ikke å ha fellesmøter. For de som sitter i det tekniske diakonatet, de er ingeniører. Dem snakker tall og grafer og alt som synliggjør det, men de som er omsorg.. de snakker et annet språk. For å få disse to til å kombineres sammen, det nytter ikke (Menighet 4).

Dette er et spennende utsagn fra en informant, og som jeg mener må være veiledende i den videre vurdering av diakonitjenesten. Tjenesten har blitt en teknisk tjeneste med arbeidsoppgaver som budsjett og administrering, som vanskelig lar seg kombinere med arbeidsoppgaver som forbønn, samtaler og ivaretagelse av menighetens medlemmer. Den karitative diakonien er forskjellig fra forvaltningsdiakonien. Innholdet i diakontjenesten er omfattende og det er vanskelig å kombinere tjenestene sammen i et diakonråd. En av menighetene har organisert en egen gruppe med omsorgsdiakoner som eldsterådet følger opp. Det er i denne menigheten ingen felles møtepunkter mellom forvaltningsdiakonene og omsorgsdiakonene. Det er trolig ikke nødvendig med noe møtepunkt da oppgavene er veldig ulike. Men jeg tror det er med å svekke diakontjenesten som en helhetlig tjeneste. Derfor blir

det viktig å ta stilling til hvorvidt den praktiske tjenesten er med på å fremme omsorgstjenesten i menighetene.

Flere av dem jeg intervjuet viste ikke hva Forfatningen sa om diakontjenestens innhold:

utføre, lede og oppmuntre til medmenneskelig omsorg og fellesskapsbyggende arbeid, og i særlig grad rette denne tjenesten mot mennesker i nød (Frikirken 2005:40)

Når ledere av diakonrådet faktisk er usikker på hva som står i Forfatningen om diakonenes oppgaver, er det forståelig at diakonibegrepet spenner så vidt. Diakoni handler om omsorg for mennesker, svarer respondentene. Gjennom årenes løp har diakontjenesten vært en tydelig praktisk tjeneste. Intervjuene viser at menighetenes diakontjenesten ikke omhandler en omsorgstjeneste, men en praktisk tjeneste. Og at Frikirkens diakoni forbindes med den praktiske tjenesten. For Frikirkens videre arbeid med diakontjenesten vil det vært viktig at det er kjennskap til diakontjenestens innhold slik at man ser på den måten sammenhengen mellom den offisielle tenkningen og hva som uttrykkes i menighetene.

5.2 Terminologi

Terminologi kan forklares som begrepsforståelse. Frikirken bruker bare betegnelsen ”diakontjeneste” og ”diakonalt arbeid” i sine dokumenter. Med min bakgrunn fra Diakonhjemmet Høgskole, der ”diakonitjenesten” er betegnelsen som benyttes, ville jeg finne ut av hva informantene tenkte om forskjellene på de to ordene. Jeg spurte også informantene om de syntes navnet på tjenesten var dekkende for dens innhold.

5.2.1 Forskjellen mellom ”diakontjenesten” og ”diakonitjenesten”

Det bør nevnes at det var få som hadde tenkt over forskjellen mellom diakontjenesten og diakonitjenesten. I tillegg fikk ikke alle informantene spørsmålet da det ikke ble naturlig å spørre om det. Derfor vil ikke svarene gi et dekkende bilde av forskjellen.

Jeg har ikke tenkt på at det er noen forskjell, at det går under en paraply, men at det er forskjellige oppgaver. (...) Når du bruker de to ordene tenker jeg mer at diakonitjenesten er mer det vi har snakket om nå med besøksgruppene og hele pakken. Diakontjenesten er mer det praktiske, huslige tenker jeg da (Menighet 2).

Jeg velger å trekke fram dette sitatet fra menighet 2 fordi det er beskrivende for svaret fra de andre informantene som fikk det samme spørsmålet. Om det faktisk er en forskjell mellom begrepene er vanskelig å si. ”Diakontjenesten” blir bruk i Forfatningen (2005) og i menighetssammenheng. Informantene forstod forskjellen slik at ”diakonitjenesten” handlet om omsorg. Diakoni forbindes med omsorg og derfor knyttes nok omsorgstjenesten til ”diakonitjenesten”. Frikirken legger stor vekt på at menighetene er et tjenestefellesskap, og ”diakontjenesten” er en frivillig tjeneste man går inn i. Undersøkelsen viser at

”diakontjenesten” forbindes med de praktiske oppgavene som diakonene utfører. Derfor tror jeg at skillet mellom ”diakontjenesten” og ”diakonitjenesten” oppfattes slik som menighet 2 uttrykker det.

5.2.2 Er navnet på tjenesten dekkende for dens innhold?

Det har flere ganger blitt nevnt at diakontjenestens innhold er vidt. Man skiller ofte mellom praktisk tjeneste og omsorgstjeneste. Mellom informantene var det delte meninger om navnet på tjenesten. Jeg vil trekke fram to sitater som sier noe om at det er ønskelig å endre navn.

Det er klart at utgangspunktet for diakoni, at jeg forbinder det med type omsorg. Så du kan godt si at det kanskje kunne hatt et annet navn på det. At det er noe som passer til forvaltning (Menighet 4).

For alt i verden, gjerne! Men hva, det har jeg aldri tenkt på. (...) Kanskje vi hadde trengt en nytt ord bare for å liksom fortelle noe nytt. Ordet er kanskje brukt opp, brukt feil og vi forteller ikke hva vi ønsker å fortelle. Men samtidig kan vi ”våkne” opp det ordet med å si hva er en diakon, og hva er en diakonal tjeneste. Men ordet i seg selv, når jeg bare hører om tjenesten og når du spør folk flest, så tror jeg ordet er brukt litt feil. Det mener jeg. Ikke å forandre for forandringens skyld, men jeg synes diakon er brukt opp (Menighet 2).

Skal man endre navn må det sannsynligvis skje en omorganisering av diakontjenesten. Min forståelse av informantenes utsagn sier meg at det er den praktiske tjenesten det ønskes et nytt navn til. En grunn til at det bare er den praktiske tjenesten det kan være ønskelig å bytte navn på kan være at forvaltningsdiakoner ikke føler seg som diakoner. Da ordet ”diakon” egentlig er knyttet til omsorgstjenesten i andre kirkelige sammenhenger.

Skal det skje en endring av navn, så må det bli et navn som er mer beskrivende for den praktiske tjenesten.

Informantene som ikke synes endring av navn er nødvendig, sa følgende:

Kanskje. Jeg har ikke kommet så langt. Men kanskje. Samtidig som hvis du tenker gjennom hva diakoni er, så er det ganske dekkende (Menighet 2).

Ja, navnet skjemmer ingen. Jeg synes Reglement og Forfatningen er ganske ryddig (Menighet 4).

Når informanten sier at Forfatningen (Frikirken 2005) er ryddig, tror jeg han tenker på innholdet i diakontjenesten. Det vil si at Forfatning (Frikirken 2005) har en god forklaring på hva diakontjenesten skal inneholde, og så lenge forklaringen er der, så skjemmer ikke navnet noen.

5.2.3 Drøfting av funn i lys av teori

Da ikke alle informantene har svart på spørsmålet om navn, vil det ikke kunne gis et godt bilde på terminologien. Jeg velger likevel å ta det med i drøftingen fordi jeg tror det er viktig at man ser på hva begrepene uttrykker og hvorvidt det er beskrivende for tjenestens innhold. Dokumenter fra Frikirken tar ikke opp noen problemstillinger knyttet til terminologi. Det første temaet jeg vil drøfte er forskjellen mellom ”diakontjeneste” og ”diakonitjeneste”. Intervjuene viser at det er et skille mellom de to begrepene. ”Diakonitjenesten” knyttes til omsorgstjenesten, der det er en organisert omsorgstjeneste i menigheten, eller til menighetens omsorg for hverandre. Apg forteller om den første menighet som hadde omsorg for hverandre og delte alt med hverandre. Her var omsorg en integrert del av menighetsfellesskapet. Når informantene beskriver ”diakonitjeneste” som en omsorgstjeneste siktes det til omsorgen som skjer i menighetsfellesskapet. I Frikirkens dokumenter henvises det alltid til diakonalt arbeid eller diakoni. ”Diakonitjenesten” er ikke en del av terminologien. Dokumentene og intervjuene gir ikke noe begrunnelse for hvorfor ikke ”diakonitjenesten” er en del av terminologien.

Menighetene legger vekt på tjenestefellesskapet slik det beskrives i kapittelet 3. På gresk oversettes ”diakoni” med tjeneste. En diakon er den som utfører tjenesten. Som medlem i en menighet er man kalt til diakoni/tjeneste. Innsettes man til diakon har man tjeneste som diakon. Oppgavene en diakon har i Frikirken er knyttet til den praktiske tjenesten. Derfor tror jeg man skiller mellom ”diakonitjeneste” og ”diakontjenesten”.

Et annet aspekt som er spennende å drøfte er om det burde skje en endring av navnet på diakontjenesten. Dersom det skal skje en endring i navnet, tror jeg det bør være en omorganisering av tjenesten. Flere steder har man allerede delt mellom omsorgsdiakoner og forvaltningsdiakoner, og dette vil trolig være med å styrke omsorgstjenesten i menighetene.

I utgangspunktet er det unødvendig å kalle diakonene for omsorgsdiakoner, da intervjuene viste at ordet diakoni knyttes til omsorgsarbeid. Det blir da ”smør på flesk” å kalle det omsorgsdiakoner. Samtidig har det i Frikirken vært nødvendig å lage et skille mellom omsorgsdiakoner og forvaltningsdiakoner for å skille tjenestens innhold.

Ønsker man en endring av navnet, burde det være i forhold til den praktiske tjenesten og begrepet ”forvaltningsdiakon”. Forvaltningsdiakoner har oppgaver knyttet til økonomi og administrering, og det kunne med hell gis et navn som beskriver tjenestens innhold bedre. Omsorgsdiakoner burde kalles diakoner og ha om oppgave å utføre det diakonalt arbeid i menighetene som er knyttet til omsorgstjenesten. Forfatningen (Frikirken 2005) kan brukes

som rettesnor for arbeidet diakonene skal gjøre: ”Diakonene skal utføre, lede og oppmuntre til medmenneskelig omsorg og fellesskapsbyggende arbeid” (Frikirken 2005:40).

I andre kirkelandskaper knyttes ofte diakon til omsorgsarbeidet i menigheten. Spesielt i den lutherske tradisjon knyttes begrepet til omsorgarbeid. For å skape en mindre forvirring i begrepsbruken i møte med andre kirkesamfunn er det lettere å knytte diakontjenesten til omsorgsarbeidet.

Selv om en endring av navn vil bidra til å gjøre det tydeligere hva tjenestene inneholder og markere et tydeligere skille mellom oppgavene, så vil dette innebære en stor endringsprosess. Frikirkens struktur er tradisjonsrik og bygger på Forfatningen fra 1877. Dette tror jeg er med på å gjøre det vanskelig å omstrukturere diakontjenesten. Men intervjuene viste at flere ønsker en endring av navnet. Derfor vil det være viktig å ta opp temaet om ”diakontjenesten” er det riktige navnet for tjenesten i 2010 og tiden videre.

5.2.4 Oppsummering

Avsnittet 5.2 har handlet om terminologi og utfordringer i forhold til det. I intervjuet ble det spurt om forskjellen mellom ”diakontjenesten” og ”diakonitjenesten”. Informantene forklarte forskjellen slik at ”diakonitjenesten” handler om omsorgstjenesten, og ”diakontjenesten” omfatter den praktiske tjenesten. Hvorvidt det er nødvendig å skille mellom disse to ordene er jeg usikker på, da det i dokumenter fra Frikirken bare henvises til ”diakontjenesten”. Samtidig er det ikke gitt noen begrunnelser for hvorfor ikke ”diakonitjenestene” er med i terminologien.

Informantene fikk også spørsmål om de syntes ”diakontjenesten” var et dekkende navn for tjenestens innhold. Det er delte meningene om navnet bør endres, men de som så for seg det, så for seg endringen i den praktiske tjenesten. Skjer det en endring av navnet vil det følge med seg en stor endringsprosess, og det er usikkert om Frikirken er klar for den endringen nå. Det er viktig at terminologien drøftes videre da dette vil ha betydning for diakontjenestens innhold i videre arbeid. Diakontjenesten er sterkt preget av en praktisk form og jeg opplever at navnet ikke beskriver tjenestens ønskelig innhold på en god måte.

5.3 Menighetens allmenne diakontjeneste

Jeg tror ikke den diakonale tjenesten bare er forbeholdt de som har en spesiell diakonal gave. (...) At det er menighetens diakonale oppgave, først og fremst. Å være Jesu hender og føtter i hverdagen overfor de menneskene som trenger det. Enten det er nabo, folk på jobben. De har øyer som ser at her er det et behov. Det sist jeg vil er at det skal være forbeholdt de som sitter i diakonatet (Menighet 2).

Flere av informantene nevnte den allmenne diakontjeneste som betyr at hele menigheten er kalt til en diakonal tjeneste. Diakonal handlingsplan sier om den allmenne diakontjeneste: ”Kallet til diakoni er rettet til kirken som helhet, og gjelder alle dens medlemmer” (Frikirken 2008:82).

En diakonal tjeneste kan handle om ”å være Jesu hender og føtter i hverdagen overfor de mennesker som trenger” slik som menighet 2 uttrykte det. Frikirkens menigheter kjennetegnes ved at de har inkluderende fellesskap. Menighetens fellesskap er viktig og det gjør at man vektlegger det å tjene hverandre innad i menigheten. Den allmenne diakontjeneste er ikke en organisert tjeneste, men en tjeneste alle dømte er kalt til å gjøre. Korslien beskriver denne tjenesten ”som den tjenesten som hver enkelt og fellesskapene utfordres til å utføre i sin hverdag og i sin livssituasjon” (Korslien 2009 16-17).

Denne tjenesten kan også kalles en ”skjult diakontjeneste”. Med skjult diakontjeneste menes den tjeneste som blir gjort i menighetene uten at det er diakonrådet som utfører den.

Men jeg tror det utføres mye diakoni, det gjør det, i menigheten. Men da kan man ikke si at det er diakonen som har gjort det. Det er andre som jeg ser har den oppgaven og som har den nådegaven å snakke med folk (Menighet 3).

Det er menighetenes medlemmer som utfører omsorg overfor hverandre fordi dette er integrert i menighetenes væremåte. Dette er en ubevisst handling som medlemmene gjør, og disse handlingene kan ikke organiseres, men det er integrert i menigheten. Intervjuene viser at menighetenes fellesskap er omgitt av mye diakoni. Det ble understreket på synodemøtet i 1981: ”diakoni er hele menighetenes sak og ikke en spesial oppgave gitt et fåtall”(Kristiansen 1994:15). Oppfattelsen er at diakoni er hele menighetens oppgave, slik synodemøtet understreket. På samme tid kan denne forståelsen av diakoni være med på å gjøre at den organiserte tjenesten får mindre prioritet i menighetene.

Frikirken har det synet at hele menigheten blir kalt til diakontjenesten fordi:

Diakoni er en del av den kristne den kristne kirkes svar på Guds kjærlighet til menneskene, og et resultat av Den Hellige Ånds gjerning i kirken. Diakoni er en del av Guds plan med kirken og enkeltmennesker (Frikirken 2008:82).

Intervjuene viste at menighetene er opptatt av omsorg for hverandre, og at dette er noe som det sette fokus på gjennom forkynnelsen i forbindelsen med gudstjenesten. Omsorgen for hverandre er et svar på Guds kjærlighet til oss. ”Jeg pleier å si det sånn at enhver gruppe bør også være et omsorgsfellesskap. Og da ser jeg hvordan veldig mange grupper er - varme omsorgsfellesskap” (Menighet 4). Menighetenes fellesskap uttrykker omsorg for hverandre, og den allmenne diakontjenesten fungerer godt i menighetene.

Det at Frikirken legger vekt på tjenestefellesskap kommer til uttrykk gjennom den ”skjulte” diakontjenesten. I 1 Peters brev leser man ”Tjen hverandre, hver med den nådegave han har fått, som gode forvaltere over Guds mangfoldige nåde” (1.pet 4,10). Menigheten tjener hverandre ved å være medmennesker og ha omsorg for hverandre i hverdagen. Inntrykket er at de som utfører denne tjenesten ikke ser på seg selv som diakoner, men at det er en del av deres måte å være på. En informant sa det på denne måte:

Jeg har jo hatt noen runder med dette nå, noen som har den gaven og helt tydelig gjør tjenester – en diakonal tjeneste i menigheten. Og jeg opplevde faktisk det at noen av dem var litt sånn ”hvorfor skal du vite om dette”, ”dette er jo min oppgave” og det kan godt være en skjult oppgave. Du trenger ikke vite hva jeg holdt på med (Menighet 4).

Utsagnet sier noe om at tjenesten er integrert i menigheten. Dette er en ”skjult” tjeneste som ikke er organisert, og det er noe som skjer uavhengig av om diakontjenesten i menigheten inneholder omsorgstjeneste eller ikke. Denne tjenesten må ikke undervurderes i menighetene. Min hypotese var at omsorgstjenesten i diakonrådet er en tjenesten som ikke prioriteres. Arbeidet med denne oppgaven, inkludert intervjuene, bekrefter hypotesen. Men det var ikke forventet at det foregår så mye ”skjult” diakoni i menighetene. Det er godt samhold mellom menighetens medlemmer. Mange av menighetene er forholdsvis små og det gjør at ”alle kjenner alle”, og det kan gjøre det lettere å føle seg inkludert i menigheten. Det er lett å søke hjelp hos hverandre uten å måtte gå gjennom den organiserte diakontjenesten i menigheten. I dokumentet ”Diakoni – hele menighetens oppgave” som er utgitt av Frikirken ble det presentert en definisjon av diakoni. Den kan være gjeldende som Frikirkens definisjon av diakoni, da intervjuene viste at den allmenne diakontjenesten fungerte godt i menighetene.

Diakoni er en nødvendig og integrert del av kirkens væremåte, et vitnesbyrd om Guds kjærlighet og vilje til praktisk handling og tjeneste, blant enkeltmennesker og i samfunn (Kristiansen 1994:14).

Det praktiske kjærlighetsarbeidet skjer i menigheten fordi det er en integrert del av kirkens måte å være på. Selv om man sier at diakoni er integrert i menighetens væremåte tror jeg likevel at noen faller utenfor. Noen trenger en for støtte som gjør diakonrådets plass sentral. Av den grunnen bør det ikke holde med den ”skjulte” diakontjenesten i menigheten, men en organisert diakontjeneste bør ansees som nødvendig. Omsorgsarbeidet i menighetene er personavhengig og det er bra, men det er også viktig å påpeke at en organisert omsorgstjeneste kan fange oppe enda flere mennesker. Den organiserte tjenesten er med å forbedre den skjulte tjenesten, da menigheten velger å vektlegge sitt omsorgsarbeidet. ”Den organiserte diakonien er et uttrykk for det organisert arbeidet som diakoner og

diakoniarbeidere utfører på vegne av menigheten overfor utsatte enkeltmennesker og grupper” (Korslien 2009:17). Den organiserte tjenesten utfører en tjeneste på vegne av menigheten fordi den allmenne diakontjenesten ikke klarer å favne alle behov overfor enkelte grupper. Er menighetens ledelse av den oppfatning at medmenneskelig omsorg er viktig, er det nærliggende å tro at også medlemmene har den oppfatningen.

Ja, det er jo en utfordring i veldig mye av arbeidet i menigheten, at det blir for personavhengig. På et vis så må det jo være det og. Det jeg kanskje er mest redd for er alle dem som gjør skjulte tjenester i dag fordi det ikke er organisert og tar på seg oppgaver. Vil det da bli at en del av dem forsvinn fordi at ”ja, men det her tar jo omsorgsdiakoniatet seg av og da trenger ikke jeg å gjøre det” (Menighet 4).

Faren ved en organisering av diakontjenesten er at den ”skjulte” diakontjenesten kan forsvinne fordi medlemmene som har dette som sin nådegave kanskje ikke ønsker å gå inn i en organisert tjeneste, og kan tenke at tjenesten de gjør ikke lenger er nødvendig. Det er og noen som ikke ønsker at tjenesten skal være synlig, men at den bør foregå i det skjulte. Det vil være viktig at den ”skjulte” diakontjenesten som skjer i menighetene tas vare på, samtidig som omsorgstjenesten organiseres på en bedre måte i menigheten. Den organiserte diakontjeneste er med å fremelske den ”skjulte” diakontjeneste.

5.4 Hvem gjelder diakonien for?

Forfatningen (Frikirken 2005) sier følgende: ”Diakonrådet skal utføre, lede og oppmuntre til medmenneskelig omsorg og fellesskapsbyggende arbeid, og i særlig grad rette denne tjenesten mot mennesker i nød” (Frikirken 2005:40). Informantene fikk spørsmål om hvilke mennesker som er i nød. Svarene varierte i forhold til om menigheten lå i en bygd eller by. Nød ble definert på flere ulike måter blant informantene.

5.4.1 Rusmisbrukere, fattige og innvandrere

Men jeg tror ikke vi er langt nok. Når det gjelder rusmisbrukere, over hodet ikke! Hvor ofte har vi en rusmisbruker her? (Menighet 2).

I dette avsnittet blir nød definert som rusmisbruk og fattigdom. Noen av informantene forbinder nød med fattigdom, rusmisbrukere og uteliggere. Det er en synlig nød som man hører om på nyhetene. I tillegg kan det sies å være en konkret nød, og med det menes at det finnes konkrete måter å hjelpe på, som for eksempel å gi mat og klær. Menighetene som ble undersøkt har ulike nærmiljøer å forholde seg til. I storbymenighetene kan nøden ses utenfor kirken. Mens på bygda finnes ikke uteligger eller fattige på samme måte som det gjør i storbyen. Det gjør at man definere nød på ulike måter. Det kan være fordi menigheten ikke opplever at det finnes noen nød i nærmiljøet. En informant sa følgende: ”Med en gang du sier

nød, så tenker jeg at har vi noen i nød?” (Menighet 2). Selv om menighetene har forskjellige utgangspunkt i nærmiljøet, så er utfordringene i møte med rusmisbrukere og fattige gjeldende.

Hvis vi definerer nød til dem som trenger hjelp nå, så er vi elendige. (...) Folk er redde for mennesker som har det vondt. De som tigger og (Menighet 1).

Inntrykket er at menighetenes arbeid i forhold til rusmisbrukere og fattige har en lang vei å gå. Det må nevnes at noen av menighetene er engasjert i arbeid som drives i samarbeid med andre aktører i nærmiljøet. Fremtiden vil by på utfordringer i møte med rusmisbruker, fattige og innvandrere. Av den grunn er det viktig at Frikirkens menigheter kommer på banen allerede nå for å finne ut hvordan man kan møte disse utfordringene. En av informantene sa: ”Vi ønsker nå da og snu litt av menighetens aktiviteter inn mot nærmiljøet” (Menighet 1).

Menighetens aktiviteter er også avgjørende for hvordan man møter nøden i nærmiljøet. I første omgang er diakontjenesten i Frikirken rettet mot menighetens egne medlemmer, men det er også viktig at det ikke stopper der, slik det sies i ”Diakonien i vår kirke” (Frikirken 1981): ”Vi ønsker imidlertid å understreke at all diakonal tjeneste må begynne i menigheten. Samtidig kan ikke diakonien stanse der. Fordi det skal være en refleks av Guds kjærlighet” (Frikirken 1981:10). Det er positivt at Frikirkens menigheter legger stor vekt på menighetsfellesskapet, men det kan også ha negativ effekt da diakonien bare blir rettet mot menighetens medlemmer. Menighetsfellesskapet viser at diakoni hører sammen med kirkens væremåte: ”Det er kirken, det er fellesskapet, der er forstået som diakoniens subjekt. Det er kirken, der er ansvarlig for, at det utøves diakoni” (Nielsen 2003:153). Det er menigheten og fellesskapet som diakontjenesten skal rettes mot, og det preges Frikirken av. Dette skjer nok fordi den største delen av tjenesten er en praktisk tjeneste med oppgaver rettet inn mot menigheten. Men slik Forfatningen (2008) uttrykker skal diakontjenesten rettet sitt arbeid mot mennesker i nød. Da vil det være nødvendig å klargjøre hvem menneskene i nød er.

Intervjuene viste at det var lite samfunns engasjement i menighetene. ”Diakonien i vår kirken” la spesielt vekt på at det burde skapes kontakt med institusjoner: ”Av oppgaver som særlig bør påligge diakonrådet i denne sammenheng kan nevnes kontakt med institusjoner, sosialkontor og lignende med tanke på et samarbeid om omsorgsoppgaver” (Frikirken 1981:14). To av menighetene jeg undersøkte hadde kontakt med omsorgsarbeid utenfor menighetene, men hovedfokus ligger også her hos kirkens medlemmer. Skal diakontjenesten styrkes må det klargjøres hvem som skal være mottakere av diakonien. Med tanke på at flere av informanten syntes det var vanskelig å definere nød i Frikirkens kontekst, kan det være rett at bruken av ”nød” drøftes videre. Det er ikke sikkert at det er riktig å bruke betegnelsen i Frikirkens kontekst.

5.4.2 Ensomhet, sykdom og fortvilelse

Og ensomhet, fortvilelse, hjem går i oppløsning (Menighet 3).

Ensomhet er et økende problem i samfunnet. Det gjelder ikke bare ensomhet blant eldre, men også blant yngre mennesker. Informantene ser tydelig en nød som handler om ensomhet og fortvilelse. Ensomheten kan komme når hjem går i oppløsning. Fortvilelsen kan være i forhold til blant annet økonomi og sykdom. Flere av informantene ser at ensomheten er økende i menigheten og i nærmiljøet rundt. I menigheten finnes det som regel en tilrettelagt besøktjeneste, men den er i særlig grad rettet mot eldre mennesker: ”særlig da de gamle de besøker” (Menighet 1).

Informantene gav ikke noe svar på hvordan man kan møte utfordringene vedrørende ensomhet. Ensomhet, fortvilelse og bekymring er en form for nød som det kan rettes en tjeneste mot, og vil være et arbeidsområde for diakonene. Defineres ensomhet og sykdom som nød, skal diakontjenesten også rette sin oppmerksomhet mot disse områdene. Eldsterådet har også en viktig funksjon her: ”Ha et spesielt øye for dem som blir borte fra menighetsfellesskapet” (Frikirken 2005:45). Det bør nevnes at alle i menigheten inkludert i oppgaven, har sjelesørgere som ikke er organisert under diakonrådet. Sjelesørgere møter mennesker som er ensomme og mennesker som sliter med sykdom. Dette er en tydelig diakonal oppgave som skjer i menigheten, men det er ikke diakonrådet som har hovedansvaret. Unntaket er de stedene det finnes egne omsorgsdiakoner. Gjennom eldsterådets oppgaver, sjelesørgere og diakonrådets oppgaver, blir ensomme og syke fanget opp og tilbudt hjelp. Med en organisert diakontjeneste som retter seg mot mennesker som er ensomme vil man trolig fange opp flere. da det er diakoner som skal ha til oppgave å se menneskers behov. Et konkret forslag kan være å legge sjelesorgstjeneste inn under diakontjenesten. I en av menighetene der det ble foretatt intervjuer er det omsorgsdiakonene som fungerer som sjelesørgere.

5.4.3 Åndelig nød

Og ikke minst den åndelige nøden som er i Norge i dag (Menighet 4).

Da det ble spurt om nød, ble åndelig nød nevnt flere ganger. Det virket som informantene letter knyttet nød til noe åndelig enn til en konkret nød som ble nevnt tidligere. Når informantene sier åndelig nød, tror jeg de sikter til behovet mennesket har for å tro på noe. Jeg tror også det siktes til at det er mange som ikke har en personlig kristen tro. Flere av

menighetene trakk frem det å spre evangeliet som den viktigste oppgaven de har hadde. Med den bakgrunnen ser informantene tydeligere en åndelig nød, både i menigheten og i nærmiljøet enn en konkret nød. Dette er ikke en oppgave som er definert som diakonrådets oppgave, men den tilhører eldsterådet. Forfatningen (Frikirken 2005) sier følgende om eldsterådets oppgaver: ”Sørge for Guds ords forkynnelse og sakramentenes forvaltning” (Frikirken 2005:45). Menighetens oppgave er å forkynne evangeliet til mennesker, og med dette som grunnholdning er det forståelig at åndelig nød ligger nært hos informantenes syn på begrepet nød. Utgangspunktet for menighetens tjeneste er gjerningene Jesus gjorde når han var på jorden. Menighetene er kalt til å forkynne om himmelriket og løftet om en ny tid. Dette er en oppgave som alle menighetens medlemmer bør ta del i.

5.4.4 Ungdommer

Så hvis vi tenker folk som er i nød her, så tenker jeg umiddelbart på ungdommen. Vi har jo sett at det med rusmidler også er på agendaen her (Menighet 3).

I en av de mindre menighetene så de et økende problem med lettere rusmidler knyttet til ungdom. Derfor knyttet informanten nød til ungdom. Hvorvidt det er alvorlige rusproblemer vet jeg ikke, men kirken må også ta på alvor at ungdommer trekkes mot miljøer med rus. Hvordan menighetene møter denne problematikken, er en utfordrende problemstilling, som bør utdypes videre i en annen sammenheng. Diakonrådets oppgave er å tilrettelegge for arbeidet i menigheten og spesielt rette det mot mennesker som er i nød. Ungdommer kan og bør også være mottakere av det arbeidet.

5.4.5 Ansvarlighet

Intervjuene inneholder noen spennende sitater som jeg har lyst til å trekke fram. Det handler om hvem som er ansvarlig for å utføre tjenesten som er rettet mot mennesker i nød. Jeg vil på ny trekke fram hva Forfatningen (Frikirken 2005) sier om diakonenes oppgaver: “Diakonrådet skal utføre, lede og oppmuntre til medmenneskelig omsorg og fellesskapsbyggende arbeid, og i særlig grad rette denne tjenesten mot mennesker i nød” (Frikirken 2005:40). Det er to interessante svar fra informantene på spørsmålet om hvem menneskene i nød er.

Du tenderer også mot det som kommer inn under eldsterådets rolle, der vi som diakon ikke skal trå inn (Menighet 2).

Som omsorgsperson så ser jeg nøden over alt. Det gjelder både praktiske ting og ikke minst den åndelige nøden som er i Norge i dag. Men da tenker jeg vi er litt mer over på pastor sitt ansvar. Jeg tenker at omsorgsdiakoniatet skal først og fremst henvende seg til medlemmer i menigheten, i første omgang (Menighet 4).

Forfatningen (Frikirken 2005) er tydelig på at diakonrådets oppgave er å til rette legge en tjenesten som retter seg mot mennesker i nød. En av eldsterådets oppgaver er: "Ha omsorg for medlemmenes liv og levnet gjennom bønn, rettledning og sjelesorg" (Frikirken 2005:45). Med bakgrunn i informantenes forståelse av diakoni, synes jeg eldsterådets oppgaver har likhetstrekk med diakonien. Jeg opplever responsen fra informantene som interessant. Det virker som at oppgaven Forfatningen (Frikirken 2005) gir er knyttet til eldsterådets oppgaver, men ikke til diakonrådets oppgaver. Spørsmålet om hvem som har ansvaret kommer her opp og bør vurderes. Er det ikke diakonrådet som faktisk skal ha den rollen og skal tilrettelegge for et arbeid for mennesker i nød? Jeg synes informantens utsagn er med på å bekrefte hypotesen om at omsorgstjenesten ikke er en prioritert del i diakontjenesten.

Men så har vi hele tiden, det gjøres veldig mye i denne menigheten med mennesker i nød. Vi har ikke, det har i liten grad blitt ledet og utført fra diakonatets side (Menighet 4).

Intervjuene viser at det er forvirring om hvem som faktisk er ansvarlig for å rette arbeid mot mennesker i nød. Dette utsagnet viser at omsorgstjenesten ikke er prioritert slik Forfatningen (Frikirken 2005) ønsker, og at tjenesten i større grad utføres av eldsterådet, og ikke av diakoner. Igjen viser intervjuene at det er et sprik mellom Forfatningen (2005) og hva som uttrykkes i menighetene. Skal en omsorgstjeneste fungere bør det være tydelighet omkring ansvarsområdet. I Forfatningen står det: "Menighetens diakonale arbeid ledes av diakonrådet, i samarbeid med eldsterådet" (Frikirken 2005:40). Eldsterådet har diakonale oppgaver som de utfører. Svakheten ved samarbeidet ser ut til å være diakonrådet som ikke gjøre sin del av tjenesten fordi eldsterådet også har denne oppgaven.

5.4.6 Oppsummering

Dette avsnittet har handlet om informantenes svar på hvem mennesker i nød er. Det er en forskjell på om menigheten er i en by eller i en bygd. Bymenighetene knytter nøden tydeligere til rusmisbruk, innvandrere og fattigdom, mens menighetene på bygda knytter nød til ensomhet og fortvilelse. Menighetene på bygda ser ikke de samme utfordringene i forhold til innvandrere og rusmisbrukere. Selv om to av menighetene var engasjert i arbeid i regi av lokalmiljøet, viser intervjuene i all hovedsak at ingen av menighetene har noe særlig arbeid knyttet til denne nøden. Det er veldig bra når menighetene er med på det arbeidet som skjer i nærmiljøet. Selv om ikke menighetene ser noe behov for et arbeid rettet mot rusmisbruker og fattige, tror jeg likevel at det er viktig og nødvendig at dette kommer på banen. Da vil menighetene være klare for å ta disse utfordringene når de kommer. Spørsmålet om hvem som har ansvaret for dette arbeidet vil også dukke opp. Er det eldsterådet eller diakonrådet?

Mitt inntrykk er at noen av informantene så det som eldsterådets oppgave, selv om det i Forfatningen er en del av diakontjenestens innhold.

Videre vil det være viktig for arbeidet i Frikirken å definere ”nød”, da det oppleves at informantene synes dette er vanskelig. Hvem skal egentlig diakonene rette sin tjeneste mot når ”nød” ikke er definert?

En av grunnene til at det er vanskelig å definere nød, er at menighetsdiakonien særlig er rettet mot menighetens medlemmer. Men diakonien kan ikke stanse ved kirkedøren. Det vil også være nødvendig å drøfte bruken av ”nød” for å finne ut om denne betegnelsen er riktig i Frikirkens kontekst.

Et kjennetegn ved diakonien er at det skal være et fellesskap som inkluderer alle mennesker. Fellesskapet skal være for menighetens medlemmer, samtidig som det skal oppsøke mennesker som faller utenfor. Det bør være et forum for å drøfte hvem diakonien skal gjelde for. Samtidig karakteriseres det diakonale fellesskapet av at man både kan være mottaker og utøver av diakonien.

5.5 Er diakoni et mål eller middel?

5.5.1 Diakoni som mål i seg selv

For meg er diakoni noe vi er kalt til å gjøre uten tanke på hva man skal oppnå ved det (Menighet 4).

Flere av informantene oppfatter diakoni som et mål i seg selv. Det vil si at man ikke har baktanker med det man gjør for et annet menneske. En informant uttrykte at han var kritisk til noe han opplevde som en trend der man ønsker å vise at man gjør godt. De som tenker på diakoni som et mål i seg selv så det i sammenheng med hvem som er diakoniens mottakere. Gjelder diakonien for menighetens medlemmer eller for alle? Det er avgjørende å gjøre rede for det for og kunne svare på hvorvidt diakoni er et mål i seg selv. Noen av informantene mener at diakoni er for menighetens medlemmer og har den oppfatningen at diakoni er et mål uten tanke om evangelisering.

Det kan være et middel for misjon. Det kan det være. Men jeg tenker ikke primært på det. Jeg tenker mer på det som en tjeneste i menigheten egentlig (Menighet 4).

5.5.2 Diakoni som middel

Jeg bruker det som et middel for å nå andre, helt klart. Men jeg tror ikke det er noe man skal pålegge andre (Menighet 4).

Diakoni kan være et virkemiddel for evangelisering. Informantene med dette synspunktet så det i sammenheng med hvordan mennesket er. Det vil si at diakoni er med i alt man gjør fordi

diakoni handler om omsorg for alle mennesker. Fokuset er på tjenesten man gjør for mennesker både i menigheten og utenfor menigheten. Tjenesten er med på å vise Guds kjærlighet til mennesker. På den måten henger diakoni og evangelisering sammen.

Det er jo for å nå andre. Alt vi driver med er for å nå andre folk. Selv om det er praktisk... er det for å nå andre (Menighet 3).

Jeg vil også ta med et sitat fra en av informantene som sier noe om hvordan man ser på evangelisering. Personligheten er med å påvirke måten man forkynner evangeliet. Legger man vekt på den gode samtalen, som en informant sier, da knyttes gjerne diakoni til evangelisering. Samtidig er det vanskelig å skille mellom når det er ”ren” diakoni og når det er evangeliserende diakoni.

Men jeg liker ikke å snakke om diakoni som et middel, men jeg vil heller si at det er et totalt mål både diakoni og evangelisering. Og jeg tenker ikke evangelisering som å gå ned å kutte noen over strupen, det gjør jeg ikke altså. Jeg tror på den gode samtalen. Og der møter man jo samtidig mennesker i ensomhet, ikke sant. Når har du det diakonale og når har du det evangeliserende, det kan jeg ikke svar på (Menighet 2).

5.5.3 Drøfting av funn i lys av teori

Jeg tror man må kunne svare på spørsmålet om diakonitjenesten hører til den utadrettet tjenesten i menigheten, før man kan gi et konkret svar på om diakonien er ett mål eller middel. Samtidig er det kanskje ikke nødvendig å lage et skille. Diakontjenesten er i utgangspunktet en tjeneste for menighetens medlemmer. Fungerer tjenesten slik, er ikke tjenesten et middel for evangelisering, men diakonien blir en tjeneste for å hjelpe menighetens medlemmer. Samtidig innbærer diakonien en dimensjon av å være Jesu etterfølger. ”Videre er diakoni kjærlighet i praksis, vitnesbyrd om Guds tjenende kjærlighet til alle mennesker, demonstrert gjennom Jesus Kristus og hans liv og død. Diakoni er etterfølgelse” (Korslien 2009:16).

Jeg tror det er viktig at man ikke setter en stopper for diakonien ved kirkens dører. Et gjennomgående tema i denne oppgaven er at diakoni handler om omsorg. Menighetene er kalt til å utøve omsorg og den omsorgen gjelder ikke bare for menighetens medlemmer, men også for mennesker man møter i nærmiljøet, på jobben og på butikken. Det er viktig at man ikke har noen baktanker, slik en informant uttrykte det: ”For meg er diakoni noe vi er kalt til å gjøre uten tanke på hva man skal oppnå ved det” (Menighet 4).

Evangelisering og diakoni har en sammenheng. Hvis man trekker inn diakoniplanen fra Den norske kirke (Dnk) står det at ”diakoni er evangeliet i handling”. Evangeliet forteller om hvordan Jesus behandlet mennesker han møtte. Jesus hadde omsorg for de nærmeste og mennesker han møtte på veien. ”Diakonien henter inspirasjon ved å se på hvordan Jesus møtte

mennesker: Han så og møtte den enkeltes livssituasjon, han lot seg berøre, og handlet” (Korslien 2009:16). Det er denne handlingen man ønsker å vise gjennom diakontjenesten. Diakoni kan tenkes som en følge av evangeliet, og den forståelsen er nok gjeldende i Frikirken. I Dnk sin definisjon fra 2007 ”forstås diakoni ikke lenger som en følge eller konsekvens av evangelieforkynnelsen (konsekutiv), men diakonien har selv del i selve evangeliet og i dens formidling (konstitutiv)” (Dietrich 2009:47). Utgangspunktet for tjenesten er altså evangeliet som innbærer forkynnelsen av Guds rike og Jesu tjenersinn. Dnk har endret sitt syn der diakonien tidligere ble sett på som en følge av evangeliet. Nå ”forstås diakonien nå som delaktig i evangelieformidlingen”(Dietrich 2009:50). Slutter Frikirken seg til denne forståelsen av diakoni, vil det ha stor betydning for diakontjenesten. Da vil diakontjenesten også forstås som evangeliserende, og ikke bare som en praktisk tjeneste rettet mot menighetens medlemmer. Tjenesten vil bli sett på som noe mer enn bare en praktisk tjeneste som er nødvendig for menighetens virke. Samtidig er det viktig å påpeke at diakonien henter inspirasjon fra Jesu måte å være på, slik Korslien uttrykker det. Det er utfordrende å skille mellom diakoni som mål og som et middel, men man bør se helhetlig på det. Jeg synes en av informantene forklarte det på en god måte, der diakoni beskrives som en veiåpner for evangeliet.

Hvis ikke folk opplever at de blir sett som de menneskene de er, så tror jeg ikke vi kan regne at de kan tro evangeliet. Så jeg mener at det henger i noen grad sammen. Jeg tror ikke man skal gå å tenke hva man skal gjøre for at folk skal komme til tro, men jeg tror hvis man har en holdning av at vi gjør godt, så tror jeg vi kan regne med at det er en frukt av det, at vi gjør godt mot hverandre og at folk opplever at et er en god menighet, en inkluderende menighet, fellesskapet, varme, godhet og hjelp. Så vil det virke evangeliserende, rett og slett (Menighet 3).

5.5.4 Oppsummering

Avsnittet har tatt opp forholdet mellom diakoni som mål versus middel. Informantene ytrer ulike synspunkter. Diakontjenesten regnes ikke som en utadrettet tjeneste, men som en tjeneste som er rettet mot menighetens medlemmer. På den andre siden ser man at diakoni og evangelisering henger tett sammen. I menigheten er man kalt til å være gode med hverandre, uansett om det gjelder menighetens medlemmer eller andre, og det vil trolig ha en evangeliserende effekt.

5.6 Organisering

Alt må ikke være likt i Frikirken. Men at du tar hensyn til den lokale kultur og du tar hensyn til den lokale menighets historikk, i en vis grad. Også må du bygge videre derifra. Og det er jo så forskjellig. Og du ser jo at det er forskjell på menigheter. Og det har veldig mye med kultur, sosiologi og historikk (Menighet 2).

Menighetene jeg undersøkte organiserer diakontjenesten forskjellig. Organiseringen er ulik fordi menighetens historie og tradisjoner spiller inn. Menighetene tilhører ulike kontekster og derfor vil organiseringen være flerartet. Utfordringen for menighetene kan være at tradisjoner spiller en større rolle for organiseringen enn konteksten. Konteksten er viktig for hvordan diakontjenesten bør organiseres og kan være til hjelp for å legge føringer for det diakonale arbeidet i menigheten. LVF sier også noen om kontekstens betydning for diakonalt arbeid:

Å lese konteksten er en hjelp til å prioritere og formulere mål for felles innsats, og til å velge effektive arbeidsmåter basert på diakonale verdier. Kontekststudier øker bevisstheten omkring tilgjengelige ressurser, gjør oss våkne for muligheter og begrensninger, og for mulige alliansepartnere (LVF 2010: 13).

Menighetene inkludert i oppgaven følger ulike organiseringsmodeller for diakontjenesten. En menighet har delt opp diakontjenesten slik at det er omsorgsdiakoner og forvaltningsdiakoner. I en annen menighet har diakonrådet kun oppgaver som innebærer den praktiske tjenesten, og omsorgsarbeidet er da organisert under eldsterådet eller som en gruppe for seg selv. En tredje menighet har gått bort fra egne diakonrådsmøter og samles jevnlig med eldsterådet til felles menighetsrådsmøter. Diakonrådet er i denne menigheten organisert på den måten at de har tjenester under seg som de er leder for. Tjenestene fungerer godt og derfor trenger ikke diakonrådet å møtes så ofte.

Det er tydelig at diakontjenesten er en praktisk tjeneste i alle menighetene. Omsorgsdiakonene er ikke organisert under diakontjenesten, men en tjeneste som eldsterådet har ansvar for. For mer spesifikk beskrivelse av den enkelte menighets organiseringsmodell for diakontjenesten, henvises det til kapittel 4.

Diakonrådet innebærer en diakontjeneste selvsagt. Også vil jeg si at pastor og eldsterådet har jo sin del av diakontjenesten (Menighet 3).

Når det sies at eldsterådet også har sin del av diakontjenesten tror jeg det siktes mot omsorgstjenesten. For det er viktig å få fram at eldsterådet har en stor diakonal oppgave ved å være hyrde for menigheten: ”De eldste er betrodd hyrdetjenesten” (Frikirken 2005:40). Å være hyrde kan beskrives ved at eldsterådet har ansvar for å lede menigheten. Eldsterådet skal ha omsorg for menigheten og hjelp mennesker som har behov for det. Pastor og eldsterådet besøker unge og gamle i sin tjeneste, og menighetens medlemmer kommer ofte til dem for å få hjelp. I Forfatningen (Frikirken 2005) står det at diakonrådet skal i samarbeid med eldsterådet lede det diakonale arbeidet i menigheten. Samarbeid høres veldig fint ut, men jeg tror at dette samarbeidet kan være med å svekke ansvarsfølelsen hos diakonrådet, med tanke

på omsorgsoppgavene. Når det sies at det skal være et samarbeid gis det egentlig ikke en tydelig arbeidsinstruks, og det kan skape en forvirring om hvem som egentlig har ansvaret.

Ønsker man å styrke det diakonale arbeidet i menigheten, tror jeg man må være tydeligere på hvem som har ansvaret. Er det eldsterådet eller diakonrådet som skal ha ansvaret for det diakonale arbeidet i menigheten? Siden eldsterådet har en stor diakonal oppgave kan det være med å svekke deler av diakonrådets oppgaver. Intervjuene viser dessuten at diakonrådene først og fremst har fokus på den praktiske tjenesten, og omsorgstjenesten er forbeholdt eldsterådet eller egne omsorgsdiakoner.

Et samarbeid kan svekke, men det kan også styrke omsorgstjenesten i menighetene. Det er flere som kan samarbeide om tjenesten og flere som ser behovene.

For det videre arbeidet med diakontjenesten, tror jeg det er viktig å tydeliggjøre og utdype arbeidsområdene i tjenesten. Er det diakonrådet eller eldsterådet som skal drive det diakonale arbeidet? Å ha ansvar for det diakonale arbeidet i menigheten handler om å se behov. Det trengs diakoner som har diakonifaglig kompetanse for å organisere omsorgsarbeidet slik at behovene i menigheten blir møtt.

Altså jeg vil si at jeg synes Frikirken har en veldig god grunnstruktur. Det er en veldig ryddig ordning for det praktiske, tilretteleggelsen av menighetens liv og virke. Det vil jo selvfølgelig alltid avhenge av personene i systemet da. Men systemet på papir er veldig bra. Eldsterådet er menighetens styre. Diakonatotet skal gjøre det de skal i forhold til reglementet. Vi er sammen av og til i menighetsråd også har du alle virkegrenene under der igjen. Så grunnstrukturen, tegningen synes jeg er veldig bra. Jeg er fornøyd med den (Menighet 4).

Grunnstrukturen til Frikirken er god og man har en diakontjeneste som fungerer veldig godt i forhold til det praktiske arbeidet. Den praktiske tjenesten sørger for at man kan ha aktiviteter i kirken og sørger for at det økonomiske er på plass. Frikirken har en forfatning og et reglement som forteller hva tjenestene skal inneholde. Men ut fra intervjuene ser man at organiseringen av diakontjenesten varierer en del fra menighet til menighet. Det kan både være en styrke og en svakhet fordi noen steder har man, for eksempel, stort fokus på omsorgstjenesten, mens andre steder kan omsorgstjenesten være helt borte. Diakontjenestens prioritering er også personavhengig. Hvis det er medlemmer i menigheten som er engasjert i omsorgstjeneste, da blir den tjenesten prioritert. Finnes det ingen i menigheten som er engasjert i den tjenesten kan omsorgstjenesten falle bort. Siden diakontjenesten er en frivillig tjeneste kan det også være vanskelig å favne alle oppgavene som tjenesten inneholder. For frivillige er det en tjeneste som krever et stort engasjement. Menighetene bygger på frivillighet og det kan medføre at noe blir mindre prioritert.

Organiseringen av diakontjenesten fungerer veldig bra med tanke på den praktiske tjenesten, men omsorgstjenesten i menighetene trenger å styrkes. En løsning vil være å organisere denne tjenesten bedre. Den organiserte tjenesten vil mest sannsynlig være med å styrke den ”skjulte” tjenesten som det finnes mye av i menighetene.

Den organiserte diakonien er et uttrykk for det organiserte arbeidet som diakoner og diakonimedarbeidere utfører på vegne av menigheten overfor utsatte enkeltmennesker og grupper (Korslien 2009:17).

Intervjuene viser at den praktiske tjenesten i menighetene fungerer veldig bra, men den del som kalles omsorgstjenesten er ikke organisert. Det viser at det ikke er samsvar mellom Frikirkens offisielle tekning rundt organiseringen av omsorgstjenesten og den virkeligheten som kommer til uttrykk i menighetene.

6 Oppsummering og konklusjon

Denne oppgaven omhandler diakontjenesten i Den Evangelisk Lutherske Frikirke. Oppgaven har gitt en innføring i Frikirkens offisielle tenkning rund diakontjenesten og samt et innblikk i historien og hvordan Frikirken er organisert. Oppgaven tar for seg diakonifaglig teori for å belyse diakonibegrepet og dets innhold. Diakontjenesten i Frikirken er en frivillig tjeneste og favner bredt. Den er ikke tydelig avgrenset. Menighetsdiakonien handler både om praktisk tjeneste og omsorgstjeneste. Derfor har denne oppgaven gjennom beskrivelse og analyse av diakoniforståelsen i Frikirken bidratt til en tydeliggjøring og presisering. Oppgaven sin problemstilling er: *Hvordan forstår man diakoni og diakontjenesten i Den Evangelisk Lutherske Frikirke, og hva er sammenhengen mellom kirkens offisielle tenkning og forståelsen i menighetene?*

Del én av problemstillingen har teoridelen gitt svar på, og analyse- og drøftings- kapittelet har gitt svar på del to.

Målet med oppgaven var å finne ut hva Frikirkens tenkning rundt diakontjenesten er og se det i sammenheng med arbeidet som skjer i menighetene. Som metode er det benyttet en kombinasjon av litteraturstudie og kvalitativ metode. Det ble gjort intervjuer i fire ulike menigheter for å gi svar på forståelsen av diakontjenesten i menighetene.

Frikirken har ikke definert diakonibegrepet. Av den grunn var det viktig bruke teori for belyse diakonibegrepet, som LVFs dokument "Diakoni i kontekst" (LVF 2009), "Diakonal handlingsplan" (Frikirken 2008) og "Diakonien i vår kirke" (Frikirken 1981). I disse dokumentene forstås diakonibegrepet som en omsorgsoppgave knyttet til medmenneskelig omsorg og fellesskapsbyggende arbeid.

I oppgaven ble det tatt utgangspunkt i det Frikirkens Forfatning (Frikirken 2005) sier om diakontjenesten. Diakoni i Frikirken forstås både som en praktisk tjeneste og en omsorgstjeneste. Den praktiske delen av tjenesten inneholder økonomiske og administrative oppgaver, ansvar for hus og eiendom og praktiske oppgaver i forhold til gudstjenesten. Diakontjenesten har også oppgaver innen omsorgstjenesten og Forfatningen (Frikirken 2005) understreker at "Diakonene skal utføre, lede og oppmuntre til medmenneskelig omsorg og fellesskapsbyggende arbeid, og i særlig grad rette denne tjenesten mot mennesker i nød" (Frikirken 2005:40). Tjenesten inneholder en praktisk tjeneste og intervjuene viste at man i mange av menighetene først og fremst forbinder diakontjenesten med denne praktiske tjenesten.

Intervjuene ga interessante funn når det gjelder diakoniforståelsen i menighetene. Informantene beskrev diakoni som noe som omhandler omsorg uttrykt på ulike måter, men

understreket at diakoni i Frikirken først og fremst er en praktisk tjeneste, og ikke en omsorgstjeneste. På en annen side understreker Forfatningen (Frikirken 2005) at diakontjenesten også skal være en omsorgstjeneste. Informantene hadde kjennskap til at tjenesten inneholder både en praktisk tjeneste og en omsorgstjeneste, men de hadde ikke kjennskap til Forfatningens (Frikirken 2005) beskrivelse av oppgavene. Analysen av intervjuene viser at Frikirken trenger et fornyet fokus på diakontjenesten som omsorgstjeneste, i samsvar med Forfatningens forståelse av denne oppgaven.

Intervjuene viste også at det trengs en terminologisk opprydning. Det er en tydelig forvirring i hva som ligger i begrepene diakoni og diakontjeneste. Derfor vil det være nødvendig å rydde opp i begrepsforståelsen slik at menighetene vet hva Frikirken mener begrepet diakoni skal inneholde. Det kan være nyttig for Frikirken å lage en definisjon av diakonibegrepet som kort definerer innholdet i tjenesten, og som også får fram diakoni som omsorg mellom medmennesker. Definisjonen som ble brukt av Kristiansen (1994) er en definisjon som kan være gjeldende for Frikirken:

Diakoni er en nødvendig og integrert del av kirkens væremåte, et vitnesbyrd om Guds kjærlighet og vilje til praktisk handling og tjeneste, blant enkeltmennesker og i samfunn (Kristiansen 1994:14).

Informantene fikk spørsmål om forskjellen mellom diakontjeneste og diakonitjeneste. Ingen av informantene hadde tenkt over at det var en forskjell på begrepene, men de skilte på den måten at diakontjenesten omhandler tjenesten forvaltningsdiakonene har, og diakonitjenesten er omsorgstjenesten i menigheten. Intervjuene gav også interessante funn i forhold til endring av navn på tjenesten. Flere av informantene som er tilknyttet forvaltningstjenesten ønsker å endre navn til noe som beskriver tjenestens innhold bedre. Skjer det en endring av navnet, kan det være med å styrke omsorgstjenesten i menighetene. Et forslag vil være at forvaltningsdiakoner ikke lenger har navnet diakon, men at denne tjenesten kalles noen annet. De som innesettes til diakoner bør ha oppgaver i forhold til omsorgstjenesten, og deres primære oppgave vil være å: ”utføre, lede og oppmuntre til medmenneskelig omsorg og fellesskapsbyggende arbeid, og i særlig grad rette denne tjenesten mot mennesker i nød” (Frikirken 2005:40). Det bør fokuseres mer på diakoni som en omsorgstjeneste, både sentralt og lokalt.

I kapittel 2 presenteres litteratur fra Frikirken. En diakonal handlingsplan (Frikirken 2008) kom ut i 2008 og den inneholdt også en lokal handlingsplan. En hjelp for å styrke

diakoni som omsorgstjeneste, vil være å forbedre og jobbe videre med disse planene og be alle lokalmenighetene om å arbeide med sin lokale plan for diakoni, i sin egen kontekst. Oppgaven ønsket også å drøfte organiseringen av diakontjenesten, og konkluderte blant annet med å peke på behovet for organisatorisk opprydning, mest med tanke på hvem som faktisk har ansvaret for det diakonale arbeidet i menighetene. Det er nødvendig at menighetsråd, diakonråd og eldsteråd får en felles forståelse av hva diakonibegrepet inneholder og hvem som har ansvaret for hva. Forfatningen (Frikirken 2005) understreker at diakonrådet skal utføre menighetens diakonale arbeidet i samarbeid med eldsterådet. I oppgaven foreslås det at diakonrådet har ansvar for det organiserte diakonale arbeidet i menigheten.

Menighetene har en diakontjeneste som fungerer godt i forhold til det praktiske. Men ut i fra intervjuene ser man at organiseringen av omsorgstjenesten varierer fra menigheten til menighet, og at omsorgstjenesten i menighetene trenger å styrkes.

Hele menigheten bør oppfordres til den allmenne diakontjenesten, samtidig som diakontjenesten bør bli enda mer integrert i menighetene. Den allmenne diakontjenesten er et viktig aspekt ved Frikirkens diakontjeneste. Det utføres mye ”skjult diakoni”, som vil si medmenneskelig omsorg som skjer utenom den organiserte tjenesten. Menighetene kjennetegnes ved at det er et fellesskap som tar vare på hverandre og er inkluderende. Denne formen for diakoni er integrert i menighetene. Samtidig som er det viktig å påpeke at den organiserte omsorgstjenesten er med å framelske den allmenne diakontjeneste.

Diakonene har som oppgave å rette sitt arbeid mot mennesker i nød. Det vil være viktig at man definerer ”nød”, da det oppleves at informantene synes det er vanskelig å se hvilke mennesker dette er. Skal diakonene rette sitt arbeid mot mennesker i nød, bør man få en klarhet i hvem diakonien skal favne. Et kjennetegn ved diakonien er at det skal være et fellesskap som inkluderer alle mennesker. Fellesskapet skal være for menighetens medlemmer, samtidig som det skal oppsøke mennesker som faller utenfor. Da kommer man over på et annet aspekt ved diakonien som også ble drøftet.

Er diakoni et mål eller middel? Diakontjenesten er i utgangspunktet en tjeneste for menighetens medlemmer. Samtidig er diakoni en dimensjon av å være Jesu etterfølger. I menigheten er man kalt til å være gode med hverandre, uansett om det er med menighetens medlemmer eller andre. Diakonien kan være en veiåpner for evangeliet.

Oppgaven konkluderer blant annet med å peke på at det er behov for organisatorisk opprydning, med tanke på hvem som har ansvaret for det diakonale arbeidet i menighetene. Den organisatoriske opprydningen bør forbedre sammenhengen mellom Forfatning (Frikirken

2005) og praksis i menighetene, samt at det må tas hensyn til de lokale og kontekstuelle forskjellene og tradisjonene.

Til slutt i oppgaven vil jeg trekke fram ”Diakonal handlingsplan” (Frikirken 2008) som kommer med følgende anbefalinger:

Det ansettes en diakonimedarbeider ved Synodekontoret. Medarbeiderens oppgave blir å bistå menighetene i arbeidet med de utfordringer som denne handlingsplanen inneholder (Frikirken 2008: 87).

Planen som det her siktes til ble ikke vedtatt på Synodemøtet i 2008, og derfor vil ikke arbeidesoppgavene som omtales her foreløpig være gjeldende for den hypotetiske diakonimedarbeideren. Men dette er en plan som det burde tas stilling til ved neste synodemøte. Ønsker Frikirken å styrke det diakonale arbeidet både sentralt og lokalt, vil det likevel være behov for å ansette en diakon. Diakonen bør ha kompetanse på det diakonifaglige området, kunne jobbe med opplæring og utbedring av diakontjenesten sentralt og i menighetene, samt arbeide med bevisstgjøring av diakonibegrepet.

7 Kilder

Barnett, James Monroe (1995). *The Diaconate. A full and equal order*, Vally Forge: Trinity Press International. S 55-88

Bibelselskapet (2005), Det nye testamentet. I *Bibelen*

Brodd, Sven-Erik (1997). Diakonin gjennom kyrkans histoia. Fem ecklesiologiska modeller. I *Diakoniens teologi*, Verbum Stockholm (11-40)

Den Evangeliske Lutherske Frikirke (2005), Bekjennelsesskrifter, Forfatning og reglement

Den Evangeliske Lutherske Frikirke(1981), Diakonikomiteens innstilling, *Diakonien i vår kirke*, Oslo

Den Evangelisk Lutherske Frikirke. Frikirkens forfatning (2010).
<http://frikirken.no/Frikirken/Forfatning.php> (lest 20 august 2010)

Den Evangelisk Lutherske Frikirke. Menighets informasjon. (2010)
http://www.frikirken.no/index.php?h=Arb&u=Menigheter&uu=Menighetsinformasjon&f_l_id=53. (lest 20 oktober 2010)

Den Evangeliske Lutherske Frikirke, *Om Frikirken/Historie*, (2010)
<http://www.frikirken.no/index.php?h=omfrikirken&u=Historie>

Den Evangeliske Lutherske Frikirke. Om Frikirken/ Teologi/ Kirkelig ståsted. (2010).
<http://www.frikirken.no/index.php?h=omfrikirken&u=Teologi&uu=Kirkelig%20st%E5sted>
(lest 20 august 2010)

Den Evangeliske Lutherske Frikirke, *Om Frikirken / Teologi / Menigheten - et tjenestefellesskap*, (2010)
<http://www.frikirken.no/index.php?h=omfrikirken&u=Teologi&uu=Menigheten%20-%20et%20tjenestefellesskap> (lest 19 august 2010)

Den Evangeliske Lutherske Frikirke (2008). *Rapport fra diakoniutvalget. Diakonal handlingsplan I: Økonomi, statistikk og utredninger*. Saksdokument del 3. Fredtun: Den Evangeliske Lutherske Frikirke. s 79-87

Den norske kirke, Det lutherske verdensforbund, 2010.
<http://www.kirken.no/?event=doLink&famID=11745>. (Lest 16 september 2010)

Dietrich, Stephanie (2009), *Diakontjenesten i Den norske kirke i et økumenisk perspektiv I: Diakoni en kritisk lesebok*. Trondheim: Tapir Akademisk Forlag, s 45-64

Foss, Øyvind (1992). *Kirkens diakoni i bibelteologisk, historisk og etisk betydning*. Århus: Aarhus Unversitetsforlag. s 24-35

Kirkerådet (2007), Plan for diakoni

Kirkerådet (1987), Plan for diakoni

Korslien, Kari Karsud (2009), *Plan for diakoni i Den norske kirke – en presentasjon I: Diakoni en kritisk lesebok*. Trondheim: Tapir Akademiske Forlag, s 13-26

Kristiansen, Arne (1994). *Diakoni Hele menighetens oppgave*. Oslo: Norsk Luther Forlag 1994,

Nielsen, Helge Kjær (2003). *Han elskede os først*, Århus: Aarhus Universitetsforlag. S 145-187

Oftestad, Bernt T, Tarald Rasmussen og Jan Schumacher (2005). *Norsk kirkehistorie*. Oslo: Universitetsforlaget. S 144-177, s180-195

Solberg, Terje (1996). *Frikirkens håndbok med endringer*. Den evangeliske Lutherske Frikirke. s 20-25

Solberg, Terje (2002). 1877-1902 ”Og nu staar os intet mer tilbage...” I: Midt i livet. 125år Den Evangeliske lutherske Frikirke. Oslo: Norske Luther Forlag, s 13-75

Søvik, Oddvar (2002). Det funksjonelle embetssynet, Embetssyn og ordinasjon II I: Budbæreren 01.07.2002. http://www.frikirken.no/index.php?f_c_id=27 (lest 20 august 2010)

Ukjent forfatter. Innsettelse til andre tjenester I: *Gudstjenester og kirkelige handlinger for Den Evangeliske Lutherske Frikirke*. Norsk Luthersk Forlag A/S

Vedlegg

Intervjuguide.

1. Menighet

Kan du fortelle litt om menigheten?

- typiske kjennetrekke ved menigheten
- kan du beskrive mennesketypene.
- antall

Hva er menighetens viktigste oppgave?

2. Innhold

Hva er diakoni for deg?

Hvis du skulle gitt en definisjon av hva diakoni er, hva skulle den vært?

Hva er diakoni i Frikirken?

Er det en forskjell på diakonitjenesten og diakontjenesten?

Hva mener du diakontjenesten skal inneholde?

Karitativ tjenesten

Liturgiske tjenesten.

Er diakoni et mål i seg selv, eller er et middel for misjon?

Hvem er mottakeren i av diakoni?

Mennesker i nød.

Hvem burde man rette tjeneste mot?

Er du fornøyd med diakontjenestens innhold?

Er det samsvar med hvordan diakoni tolkes og det kommer til uttrykk i menigheten?

3. Organisering.

Kan du si noe om hvordan diakontjenesten organiseres?

- Hva er omsorgsdiakoner? Oppgaven
- Hva er forvaltningsdiakoner? Oppgaven

Hva er det diakonale arbeidet i menigheten?

Det finnes et diakonråd i menigheten? Hvordan synes du diakonrådet burde fungere?

Samarbeid?

Hva er det ønskelig at man bruker tid på i tjenesten?

Hvem kan bli diakoner?

Diakonrådet skal sammen med Eldsterådet jobbe med diakoni.

Hva slag diakonal rolle / oppgave har eldsterådet?

Hvordan blir det snakket om diakoni på eldsterådet?

Er det noen arbeid i menighet som er av diakonal karakter, men ikke går inn under diakonalt arbeid?

Kunne man hatt et annet navn på tjenesten?

4. Diakontjenestens prioritering.

På Synodemøte 2008 ble det presentert en diakonalhandlingsplan. Har du noen kjennskap til den?

Oppfordres det til å jobbe mer med diakoni i menigheten fra Frikirkens øverste ledelse?

Finnes det en egen diakonalhandlingsplan i menigheten?

Diakonrådets oppgave: Utføre, lede og oppmuntre. Blir det gjort?

Er du fornøyd med diakontjenestens prioritering?

5. Utblikk.

Hva kan gjøre annerledes i tiden fremover?

Har du konkrete forslag/eksempler på tiltak på å fremme diakonalt arbeid i menigheten?